

εὐπορος χρεωστῶν ἀπὸ διηρηκοῦς ἀγωγῆς οὐκ ἐγκαλείται, διότι μὴ κατέβαλεν ἑαυτῷ, εἰ μὴ ὁ λόγος τῶν τόκων εἰσάγει τὴν μέμψιν.

Ἡ κατὰ τῶν ἐπιτρόπων ἀγωγή οὐ καταφίρεται εἰς τὴν περὶ διοικήσεως· συμμέρει γὰρ τῷ ἀνήβῳ ἐξ αὐτῆς χρεωστικῶς.

λέ'.⁶⁵⁾ PAUL. Ὁ καλῆ πίστει δουλεύων μοι ἐλεύθερος δανεισάμενος καὶ διαπανήσας εἰς τὰ πράγματά μου ἔχει τὴν περὶ διοικήσεως ἀγωγὴν. εἰ δὲ κατέβαλον τῷ δανειστῇ, σβέννυται.

λς'.⁶⁶⁾ IDEM. Ἐάν τις χωρὶς τῆς αὐθεντίας τοῦ ἐπιτρόπου διοικήσῃ τὰ τοῦ ἀνήβου πράγματα, ἴσοχον

τοῦ θέματος τῆς φεδιβιτορίας ἐξήγησέ πως καὶ εἶπεν, ἐπειδὴ ὅλος τεμπραλία ἐστὶν ἡ φεδιβιτορία καὶ σβέννυται τῶν 5 παραδραμότων μισθῶν. εἰ γὰρ ἀπὸ περπετουῦς ἀγωγῆς ἐχρεωστεῖ τῷ κυρίῳ τῶν πραγμάτων νεγοτιογέστορο εὐπορος ὢν, καὶ τοκοῦς ἀρκοῦντας ἤδυνάτο αὐτὸν ἀπαιτεῖν, οὐ χρῆ αὐτῷ ἐγκαλεῖν διὰ τὴν μὴ κατέβαλεν αὐτὸς ἑαυτῷ, μάλιστα εἰ καθὺ εἰσῆται μίτε ὁ λόγος τῶν τόκων μέμψιν τινὴ ἐπιφέρει ἑαυτῷ. εἰ γὰρ αὐτοὶ τὸ ἴδιον ἐπόφλησε χρέος ἢ ἐπὶ τοκοῖς⁷⁾ εἰλαίτσον, ἐγκαλείται, εἰ δὴποτε αὐτὸς ἑαυτῷ μὴ κατέβαλε, καὶ εἰκότως διὰ τῆς νεγοτιογέστου γεστοροῦ καὶ τὸ ἴδιον ἀπαιτηθῆσεται χρέος. ἔνθα μὲντοι διαφορὰ τις ἀπὸ τόκων οὐκ εἰσάγεται, καὶ⁸⁾ περπετοῦα ἐστὶν ἡ ἀγωγή, οὐκ ἐγκαλείται μὴ καταβαλῶν ἑαυτῷ. ἔφερον ἐστὶν ἐπὶ ἐπιτρόπων· ὁ γὰρ ἐπίτροπος, κὰν ἀπὸ περπετουῦς ἐνοχῆς χρεωστῆ τῷ πούπυλλῳ, καὶ οὕτως ὀφείλει τὸ χρέος καταβαλεῖν ἑαυτῷ, κὰν μηδεμίαν δύναιται ἀπὸ τόκων εἰσάγεσθαι διαφορὰ. καλλιον γὰρ ἐστὶ καὶ λυσιτελέστερον τῷ ὀφειστῷ, τὴν τουτέλας μᾶλλον ἔχειν κατ' αὐτοῦ ἢ τὴν ἀπὸ τοῦ συναλλήγματος ἀγωγὴν, ἐπειδὴ σωπητῶν ὑποθήκην ἔχει αὐτῇ⁹⁾ ἡ τουτέλας, καὶ εἰκότως δύναται ὁ πούπυλλος καὶ τὸ ἴδιον χρέος διὰ τῆς τουτέλας μεθοδεῖν τὸν ἐπίτροπον.

κυρ. ὁ ἀνὴρ μετὰ διαζύγιον διοικήσας τὰ τῆς γαμετῆς πράγματα, εἴν ἐν τῷ διοικῆν εὐπορος ἦν, ἐνάγεται τῇ νεγοτιοροῦμ περὶ προικὸς εἴτε ἄπορὸς ἐστὶ νῦν εἴτε εὐπορος, ἐπειδὴ μὴ κατέβαλεν ἑαυτῷ. ὀφείλει μὲντοι μικρὰ προθέσμια δοῦναι, ἐν ἧ ὀφείλει καταβαλεῖν ἑαυτῷ, ἢς ἐντὸς ἄφρω¹⁰⁾ ἤπαρησεν, οὐκ ἐγκαλείται. ὁ τοῦ δεβίτωρος πρᾶγμα διοικῶν οὐκ ἐγκαλείται μὴ¹¹⁾ ἀναδοῦε τὸ ἐνέχυρον, ἔνθα οὐκ ἦν πῶθεν καταβαλεῖν ἑαυτῷ· οὐτε δὲ μὴ φεδιβιτεῖων ἑαυτῷ ἐν περπετικῆν οἰκίτην.

ἐναντιοφ. ἀνάγν. βι. κς' τί. γ' διγ. ιγ', ἐν ᾧ φησι τὴν τουτέλας καταφερεσθαι εἰς τὴν νεγοτιοροῦμ, τοῦ ἐπιτρόπου μετὰ τὴν ἐπιτροπὴν γενομένου κορυάτορος. τὸ δὲ παρὸν νοεὶ περὶ τῆς δικετίας νεγοτιοροῦμ τῆς μὴ ἐχοῦσης προνομίου, τὸ δὲ τοῦ κς' βι. περὶ τῆς οὐτιλίας τῆς ἀρμολούσης κατὰ τῶν κορυάτορων. φησὶ γὰρ βι. τοῦ κς' διγ. κε καὶ τί. ι τοῦ βι. διγ. ιε', οὐ μόνον κατὰ τοῦ ἐπιτρόπου καὶ τῶν αὐτοῦ πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν κορυάτορων ἀμολοῖε τὸ περιβλέγιον. τὸ δὲ μεῖζον φησι βι. μβ' τί. ε' διγ. κγ', οὐ ἔχει αὐτὸ ὁ πούπυλλος καὶ κατὰ τοῦ διαφιλίαν διοικῶντος τὰ αὐτοῦ πράγματα. ἀλλὰ τὸ περιβλέγιον [περ]ισορᾶ... ἰσχυεῖ... διγ. ιη καὶ βι. ἡ τοῦ [κωδ.]... εἰδ. περὶ τῶν ἐξ ᾧ... ἔδωκε τοῖς ἐπιτροπευθεῖσι... βι. ε' τί. λγ' διατ. α' καὶ... —

τοῦ ἀνων. .... προκατάξ... — δε τῆς νερεδ[ι]ταῖς πετιτίουος] τῷ [καιρῷ] τῆς [ψήφου] προσέχομεν, ὡς βι. ιγ' w) τί. γ' διγ. λς'· ἐπὶ δὲ τῆς δε πεκούλιο ἐν τῷ καιρῷ — ... βι. ε' τί. δ' διγ. λς' καὶ — ρως ... κρείττων ἐστὶν ο ... τῆς προκατάξσεως ... εἴπρ ... τα περὶ τοῦ καιροῦ τῆς προκατάξσεως καὶ τῆς ψήφου ἀνάγν. βι. ιγ' τί. [ς']

tur, quod sibi non solverit, nisi usurarum ratio querelam movet.

Tutelae actio non deducitur in negotiorum gestorum actionem: prodest enim pupillo, ut ex illa debeat.

L. 35. §. 3 rel. D. III. 5.

XXXV. Paul. Si liber homo bona fide mihi serviens mutuum pecuniam sumserit et in rem meam verterit, negotiorum gestorum actionem habet. Quodsi creditori solvero, actio perimitur.

L. 36. D. eod.

XXXVI. Idem. Si quis sine tutoris auctoritate negotia pupilli gesserit, pupillum sibi obligat, quate-

L. 37. pr. D. eod.

currentibus adhuc sex mensibus servum vitiosum sibi ipse non reddiderit. Haec quidem de specie redditoriae actionis quaesivit et arbitratus est, quandoquidem redditoria actio temporalis est et sex mensibus praeterlapsis extinguitur. Caeterum si ex perpetua causa negotiorum gestor, qui locuples erat, domino negotiorum debuit, isque usuras idoneas petere potuit, non oportet ei imputare, quod ipse sibi non solverit, utique si, ut dictum est, neque usurarum ratio querelam aliquam in eum movet. Si vero sine usuris vel sub minoribus usuris debebat, imputatur ei, quod ipse sibi non solverit, et per negotiorum gestorum actionem etiam proprium debitum ab eo exigitur. Si tamen per usuras nulla differentia inducitur, et perpetua actio est, non imputatur ei, quod non solverit. Diversum est in tutoribus: tutor enim, licet ex perpetua obligatione pupillo debeat, sic quoque debitum sibi solvere debet, quamvis nulla ex usuris induci possit differentia. Melius enim et utilius est pupillo, tutelae actionem adversus eum habere, quam ex contractu, quia tutelae actio facit hypothecam habet, ideoque etiam debitum illud tutelae iudicio a tutore pupillus petere potest.

74. Cyr. [L. 35 pr. §. 1. 2]. Maritus qui post divortium negotia uxoris gessit, si tempore administrationis solvendo fuit, negotiorum gestorum ob dotem convenitur, sive nunc sit non solvendo sive solvendo sit, quia sibi non solvit. Debet autem modicum tempus dari, quo sibi solvere debeat: intra quod si solvendo esse desierit, non imputatur ei. Qui debitoris res gerit, non tenetur, si pignus non reddiderit, si non fuerit unde sibi solveret: nec si servum a se venditum non reddiderit.

75. Enantioph. [ad L. 35 §. 3]. Lege lib. XXVII tit. 3 dig. 13, ubi dicit, tutelae iudicium devolvi in iudicium negotiorum gestorum, si tutor finita tutela curator factus sit. Intelligas autem praesens dig. de directa negotiorum gestorum actione, quae privilegium non habet, dig. autem lib. XXVII, de utili, quae adversus curatores competit. Dicit enim lib. XXVII [tit. 3] dig. 25 et eiusdem lib. tit. 10 dig. 15 [§. 1], privilegium non solum adversus tutorem et in omnibus bonis eius, sed etiam adversus omnes curatores dari. Imo lib. XLII tit. 5 dig. 23 dicit, pupillum id habere etiam adversus eum, qui res eius officio amicitiae gesserit. Sed privilegium personal... valet... dig. 18 et lib. VIII Cod. — dedit his, qui sub tutela fuerunt, lib. V tit. 33 const. 1 et... —

76. Anon. [ad l. 37 pr.]. — — — in hereditatis petitione tempus rei iudicatae spectamus, ut lib. [V] tit. 3 dig. 36 [§. 4]; in actione de peculio tempus — — — — — tempus litis contestatae et rei iudicatae lege lib. XIII tit. 6 dig. 3 them. 3 (§. 2). Neque tamen in omnibus speciebus litis contestatae tempus spectatur, sed modo litis contestatae modo rei iudica-

65) Fabr. et Heimb. λς'.

7) Cod. χρόνοις.
8) Cod. κά.
9) Malim αἰτη.

66) Syn. p. 174 pr. vocat κερ. λδ', p. 104 §. 1 vocat κερ. λε', § 2 κερ. λς'. Fabr. et Heimb. λς'.

10) Forte: εἰ εὐπορος ᾤν.
11) Cod. καί.
12) Lege ε'.

ἐαυτῶ τὸν ἀνηθὸν ποιῶν κατὰ τὸν καιρὸν τῆς προκατάρξεως εἰς ὅσον γέγονεν ἐκ τούτου πλουσιώτερος.

L. 37. §. 1. Ὁ χειρίζων τινὸς πράγματα ἢ τοὶ χρήματα καὶ τόκους δίδωσι καὶ τὸν κίνδυνον ὑπέχει ὧν ἐδάνεισεν⁶⁷⁾, εἰ μὴ οἱ δανεισάμενοι τυχερῶς ἠπέβησαν πρὸ τῆς προκατάρξεως.

L. 38. λζ.⁶⁸⁾ TRUF. Ὁ πατὴρ διοικῶν⁶⁹⁾, ἄπερ ἐδωρήσατο τῷ ἀντιξουσίῳ υἱῷ, ἐνέχεται τῇ περὶ διοικήσεως ἀγωγῇ.

§. 1. Ὁ χρεώστης διοικῶν τὰ τοῦ δανειστοῦ καὶ τῆς προθεσμίας τῆς καταβολῆς ἐφισταμένης μὴ καταβαλὼν τοῖς λογισμοῖς τοῦ δανειστοῦ τόκους ἐπιγινώσκει προσηγορευμένους χρέους, οὐ βαρεῖς, ἀλλ' οὐδ' οἱ ἄλλοι χρεώσται. καὶ τοὶ οἱ ἐπίτροποι καὶ οἱ κουργάτορες συγχρησάμενοι τοῖς τῶν νέων χρήμασι καὶ οἱ στρατηγοὶ τοῖς τῆς πόλεως βαρεῖς δίδουσι τόκους. ἀλλ' οὗτος ὁ διοικητὴς οὐ διοικῶν ἔλαβε τὰ χρήματα, ἀλλὰ προῆν τὸ χρέος.

L. 39. [λη'.]⁷⁰⁾ Γαί. Καὶ ἔπερ ἄκοτος καὶ ἀγνοῦντος καταβαλὼν τις ἐλευθεροῖ αὐτόν. τὸ δὲ τι κεχρεωστημένον ἔτερος ἀπαιτεῖν οὐ δύναται παρὰ γνώμην αὐτοῦ. ἔξεστι γὰρ ποιῆσαι ἡμῖν κρείττονα τὴν αἴρεσιν τοῦ ἄκοτος καὶ ἀγνοῦντος, οὐ μὴν χείρονα.

L. 40. [λθ'.] Παῦλ. Ἐχων μετὰ σοῦ κοινὸν οἶκον ἠσφαλισάμεν καὶ ὑπὲρ τοῦ σοῦ μέρος τὴν περὶ μελλούσης ζημίας ἀγωγὴν τὴν περὶ διοικήσεως ἀγωγὴν ἔχω κατὰ σοῦ, καὶ οὐ τὴν διαιρούσαν τὰ ἐπίκοινα πράγματα ἀγωγὴν ἠδυνάμεν γὰρ τὸ μέρος μου καὶ χωρὶς τοῦ σοῦ διεκδικῆσαι.

L. 41. [μ'.] Ἰδ. εμ. Ὁ διεκδικήσας ἐνεχόμενον τὸν δοῦλόν μου τὴν περὶ διοικήσεως ἀγωγὴν εἰς ὀλόκληρον ἔχει κατ' ἐμοῦ, καὶ οὐ τὴν περὶ τοῦ πεκουλλίου.

διγ. γ' θε. γ'. οὐκ^{x)} ἐν πᾶσι δὲ ὑποθέσεων ἢ προκαταρξίς σκοπεῖται, ἀλλὰ ποτὲ μὲν ἢ προκαταρξίς ποτὲ δὲ ἢ ἀπόφασις ἢ τοῦ ἢ ψήφος, ἐπειδὴ διαφόρων θεμάτων ὅτων εἰκότως καὶ διάφορον χρόνον. δοντ... ἐκ τῶν πολλῶν δὲ τινα δὴλα καταστήσω. ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς ἀγωγῆς τῆς ἀπαιτούσης κληρονομίαν τὸν καιρὸν τῆς ψήφου προσέχομεν, ὡς βι. β' τί. [γ'] διγ. ιζ'. [δω.] αὐτὸς καὶ ἐπὶ τοῦ πεκουλλίου, πόσον ἢ τὸ πεκουλλίον, ὡς βι. ιε' τί. α' διγ. λ' καὶ βι. λδ' τί. γ' διγ. ε' θε. β'. τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῶν κλοιστῶν ἢ εὐπορία τῷ καιρῷ τῆς ψήφου σκοπεῖται, ὡς βι. ιζ' τί. β' διγ. [εγ']. ἀνάγκ. τί. γ' διγ. ιε'. ὅτε δὲ χωρὶς ἀνθεντίας τοῦ ἐπιτροποῦ πώλησις ἢ ἀγοράσις ὁ ὄφρανος, οὐκ ἐνέχεται, εἰ μὴ εἰς ὁ γέγονε πλουσιώτερος, ὡς βι. κς' τί. ἢ διγ. γ' 2) θε. β'. ἐπὶ τ... σρ... τῷ καιρῷ τῆς ἀποφάσεως σκοποῦμεν, ὡς βι. κδ' τί. γ' διγ. ιβ' καὶ λβ'. καὶ^{z)} ὑπὲρ ἄκοτος καὶ [ἀγνοῦν]τος καταβαλὼν τις ἐλευθεροῖ αὐτόν. τὸ δὲ τι κεχρεωστημένον ἔτερος^{b)} ἀπαιτεῖν οὐ δύναται παρὰ γνώμην αὐτοῦ^{z)} ἔξεστι γὰρ [ἡμῖν] κρείττονα τὴν αἴρεσιν ποιῆν τοῦ ἄκοτος^{z)} καὶ ἀγνοῦντος, οὐ μὴν χείρονα^{z)} ἀνάγκ. βι. ιζ' τί. γ' διγ. β' κἂν δίδωσαν ἀσφαλείαν περὶ ἐκδικήσεως, ὡς περὶ πατρὸς εἰρηται χρέος ἀπαιτοῦντος ἀντιξουσίου παιδὸς, ὡς βι. λς' τί. γ' διγ. β' οὔτε ὁ ἀνηθὸς τὸ τῇ γαμετῇ χρεωστούμενον, [ὡς βι.] ιβ' τοῦ κώδ. τί. μβ' διατ. ια' καὶ τοῦτο δίχα μανδύτου κινούντων εἰσὶν οὗτοι, ὡς βι. γ' τί. γ' διγ. λς' καὶ βι. μς' τί. ζ' διγ. γ' καὶ βι. β' τοῦ κώδ. τί. ιβ' διατ. κα'.^{c)}

nus litis contestatae tempore ex ea re locupletior factus est.

Qui negotia alicuius sive pecuniam administrat, et usuras praestat et periculum sustinet creditae a se pecuniae, nisi debitores fortuitis casibus ante litem contestatam solvendo esse desierint.

XXXVII. *Tryph.* Pater administrans res, quas filio emancipato donaverat, negotiorum gestorum actione tenetur.

Debitor, qui creditoris negotia gerit, nec, quum dies solvendae pecuniae venit, eam rationibus creditoris intulit, usuras praestat debiti praecedentis, non graviores, sed quas caeteri debitores praestant. Atqui tutores et curatores et magistratus, qui pecunias minorum aut civitatis in usus suos convertunt, graviores usuras praestant. Verum hic negotiorum gestor non dum administrabat pecunias accepit, sed debitum praecedebat.

XXXVIII. *Gai.* Etiam qui pro invito et ignorante solvit, cum liberat. Quod autem alicui debetur, alius sine voluntate eius exigere non potest. Nam meliorem quidem conditionem inviti et ignorantis facere nobis licet, non etiam deteriolem.

XXXIX. *Paul.* Communes aedes tecum habens pro tua etiam parte damni infecti caveram: negotiorum gestorum actionem adversus te habeo, non communi dividundo iudicium: potui enim meam partem absque tua defendere.

XI. *Idem.* Qui servum meum in noxali causa defendit, negotiorum gestorum actionem in solidum adversus me habet, non de peculio.

tae, quia quum diversae species sint, convenienter etiam diversum tempus..... Ex multis autem nonnulla declarabo. In hereditatis petitione quidem tempus rei iudicatae spectamus, ut lib. V tit. 3 dig. 16 [pr.]. Similiter in de peculio actione, quantum sit in peculio, ut lib. XV tit. 1 dig. 30 [pr.] et lib. XXXIV tit. 3 dig. 5 them. 2. Item in sociis, an locupleties sint, tempus condemnationis spectamus, ut lib. XVII tit. 2 dig. 63 [§. 6]. Lege tit. 3 dig. 15 (?). Si autem absque tutoris auctoritate vendiderit vel emerit pupillus, non tenetur, nisi in quantum locupletior factus est, ut lib. XXVI tit. 8 dig. [5] them. 2 (§. 1). Et in..... tempus rei iudicatae spectamus, ut lib. XXIV tit. 3 dig. 12 et 32 (?). Etiam qui pro invito et ignorante solvit, eum liberat. Quod autem alicui debetur, alius sine voluntate eius exigere non potest: nam meliorem quidem conditionem inviti et ignorantis facere nobis licet, non etiam deteriolem: lege lib. XVII tit. 3 dig. 2 (?): licet caveat de defensione, ut de patre dicitur, qui debitum filii emancipati exigit, ut lib. XXXVI tit. 3. dig. 2 (?) neque vir quod uxori debetur, ut lib. XII Cod. tit. 42 const. 11 (?); quamquam hi tales sunt, qui sine mandato agunt, ut lib. III tit. 3 dig. 35 [pr.] et lib. XLVI tit. 7 dig. 3 [§. 3] et lib. II Cod. tit. 12 const. 21.

(Complura desunt.)

67) Cod. ἰδαπάνησεν. (Synopsis similiter ἰδαπανησεν.)

68) *Fabr. et Heimb.* λη'. Idem hunc numerum et nomen ICti sequenti themati praepouunt. In editionibus Dig. I. 38 itidem a sq. themate incipit.

x) Licet haec in Cod. uno tenore superioribus iungantur, videtur tamen novum scholium sive *Anonymi* sive *Enantiophanis* sive Graeculi cuiusdam incipere.

y) Fortasse λς'.

z) Lege ε'.

69) Expl. fol. 190. 189.

70) Numeri hic et in sqq. apud *Fabr. et Heimb.* semper uno maiores sunt, id quod ex ratione numerandi in nostro Codice conspicua mutandum erat.

a) Haec rursus cum antecedentibus non cohaerent. Constituunt cap. 38 textus Basilicorum, accedente παραγραφή.

b) Cod. ἐίρω.

c) Expl. fol. 190. 189.

[μα'.] Ἰδεμ. Παρακληθεῖς παρὰ τοῦ δούλου μου ἐνέβαλες σαυτὸν τοῖς πράγμασί μου· εἰ μὲν μόνον ὑπεμνήσθης, ἔχεις τὴν περὶ διοικήσεως ἀγωγὴν· εἰ δὲ ὡς διὰ ἐντολῆς τοῦ δούλου ἐχειρίσας, ἔχεις καὶ τὴν περὶ τοῦ πεκουλίου καὶ τὴν διεκδικούσαν τὸ δαπάνημα ἀγωγὴν.

[μβ'.] Ααβ. Ἐὰν χωρὶς ἐντολῆς καταβύλης ὑπὲρ ἐμοῦ χρεός, ἐλευθεροῦμαι, καὶ ἔχεις κατ' ἐμοῦ τὴν περὶ διοικήσεως ἀγωγὴν· ταῦτα, εἰ μὴ διέφερέ μοι μὴ καταβληθῆναι.

[μγ'.] Οὐλλπ. Ὁ τῆι σχέσει τοῦ πατρὸς τοῦ ἀνήβου αἰτήσας αὐτῶ ἐπίτροπον ἢ τοῦ ὄντος ὡς ὑπόπτου κατηγορήσας οὐκ ἔχει κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴν.

[μδ'.] Ἰδεμ. Καὶ ὁ δαπανήσας εἰς βυθμοὺς ἀξιωματός τις ἔχει τὴν περὶ διοικήσεως ἀγωγὴν.

Ὁ χωρὶς αἰρέσεως ἐν διαθήκῃ ἐλευθερωθεὶς οὐκ ἀναγκάζεται λογισμὸς ἀποδοῦναι τῆς ἐν δουλείᾳ διοικήσεως.

Ἐὰν ὑπολαμβάνων τὴν ἀδελφὴν μου κληρονόμον εἶναι καταβάλλω τοῖς κληρονομιαίοις δανεισταῖς, ἔχω κατὰ τοῦ ἀληθοῦς κληρονόμου τὴν περὶ διοικήσεως ἀγωγὴν.

[με'.] Ἀφρικαν. Ἐὰν ἐντείλη⁷¹⁾ τῶ ὑπέξουσίῳ νῦν μου ἀγοράσαι σοι πρᾶγμα ἢ ἐγγυήσασθαι ὑπὲρ σου, κἀγὼ ἀγοράσω ἢ ἐγγυήσωμαι, εἰ μὲν τῆι πρὸς σὲ διαθήσει, ἢ περὶ τῆς διοικήσεως ἀγωγὴ ἀρμόζει· εἰ δὲ διὰ τὸν υἱόν, ἵνα μὴ ὑποπέση τῆι ἐντολῇ, ἔχω κατὰ σοῦ ἐκ προσώπου αὐτοῦ τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγὴν καὶ σὺ κατ' ἐμοῦ τὴν περὶ τοῦ πεκουλίου. εἰ δὲ καὶ τῶ ἐξωτικῶ τὰ αὐτὰ ἐντείλω κἀγὼ αὐτὰ πληρώσω, εἰ μὲν τῆι πρὸς σὲ διαθήσει, ἔχω κατὰ σοῦ τὴν περὶ τῆς διοικήσεως ἀγωγὴν· εἰ δὲ διὰ τὸν ἐνταλθέντα, ἵνα μὴ ὑποπέση, ἐγὼ μὲν ἔχω κατ' αὐτοῦ τὴν περὶ τῆς διοικήσεως ἀγωγὴν, ὑμεῖς δὲ κατ' ἀλλήλων τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγὴν.

[μς'.] Παῦλ. Ἐκίως ἔχει τὴν περὶ διοικήσεως ἀγωγὴν, ὧτινι διαφέρει.

Καὶ ἀδιάφορον, εἴτε ὀρθῶς τις ἢ οὐτιλίως ἐνάγει· ἢ γὰρ λεπτότης αὐτῆ ἐν τοῖς ἐξτραορδιναρίοις δικαστηρίοις οὐ φηλάττεται· καὶ ἑκάτερα δὲ ἀγωγὴ τὴν αὐτὴν δύναμιν καὶ ἀποτέλεσμα ἔχει.

[μζ'.] Παπτιαν. Ἐὰν ἀγνοούσης τῆς ἀδελφῆς μου ὡς πραγματείαν αὐτῆς πράττων ἐπιρωτήσω τὸν αὐτῆς ἄνδρα τὴν προῖκα, ἔχει κατ' ἐμοῦ τὴν περὶ διοικήσεως ἀγωγὴν εἰς τὸ ἐλευθερωῶσαι τὸν ἄνδρα.

[μη'.] Ἀφρικ. Ἐὰν τὸ κλαπέν μου πρᾶγμα ὑπὸ τοῦ πρᾶθέντος ἐξ ἐμοῦ δούλου ἀγοραστῆς πωλήσῃ, καὶ φθαρῇ, ἔχω περὶ τοῦ τιμήματος τὴν περὶ διοικήσεως ἀγωγὴν· ὥσπερ ἀρμόζει, ὅτε πρᾶγμα μου χειρὶζῃ νομίζων αὐτὸ σὸν εἶναι· εἰ γὰρ καὶ τὴν ἀνήκουσάν μοι κληρονομίαν ὑπολαμβάνων εἶναι σὴν τὰ πράγματά σου ληγατευθέντα τινὶ καταβάλλης, ἔχεις κατ' ἐμοῦ· ἢλευθέρωμαι γάρ.

XLII. *Idem.* Rogatus a servo meo negotiis meis te immiscuisti: si quidem duntaxat admonitus, habes negotiorum gestorum actionem: si vero quasi mandato servi gesseris, actionem habes de peculio et de in rem verso. L. 42. D. III. 5.

XLIII. *Lab.* Si absque mandato debitum meo nomine solveris, liberor, et adversus me negotiorum gestorum actionem habes: idque, nisi mea interfuit non solvi. L. 43. D. eod.

XLIII. *Ulp.* Qui amicitia patris pupilli ductus tutorem ei petiit vel tutorem, quem habebat, suspectum postulavit, adversus eum actionem non habet. L. 44. D. eod.

XLIV. *Idem.* Etiam qui sumtus fecit ad gradus honoris alicuius, negotiorum gestorum actionem habet. L. 45. pr. D. eod.

Qui pure testamento libertatem accepit, non cogitur rationes reddere administrationis durante servitute gestae. §. 1.

Si existimans, sororem meam heredem esse, creditoribus hereditariis solvero, adversus verum heredem negotiorum gestorum actionem habeo. §. 2.

XLV. *African.* Si mandaveris filio meo, ut tibi rem emeret vel pro te fideiuberet, et ego tibi rem emerim vel fideiusserim, si quidem affectione erga te ductus, negotiorum gestorum actio competit; si vero propter filium, ne mandati iudicio teneretur, adversus te ex persona eius mandati actionem habeo et tu adversus me actionem de peculio. Si vero eadem extraneo mandaveris egoque ea impleverim, si quidem affectione erga te, habeo adversus te negotiorum gestorum actionem: si vero, ne teneretur, inter me et eum negotiorum gestorum actio est, inter vos vero vicissim mandati actio. L. 46. D. eod.

XLVI. *Paul.* Ille negotiorum gestorum actionem habet, cuius interest. L. 47. pr. D. eod.

Nec refert, directo quis an utiliter agat: haec enim subtilitas in extraordinariis iudiciis non observatur: et utraque actio eandem vim eundemque effectum habet. §. 1.

XLVII. *Papinian.* Si ignorante sorore mea negotium eius gerens dotem a marito eius stipulatus sim, habet adversus me negotiorum gestorum actionem, ut virum liberem. L. 48. D. eod.

XLVIII. *Afric.* Si rem meam a servo, quem vendidi, subreptam emtor vendiderit, eaque perierit, de pretio negotiorum gestorum actionem habeo: quemadmodum competit, quum negotium meum geris, quod tuum esse existimabas: si enim et, quum hereditatem, quae ad me pertinet, tuam esse putares, res tuas alicui legatas solveris, in me actio tibi est: nam liberatus sum. L. 49. D. eod.

71) Ex coniectura Heimbachii. Fabrotus: ἐντείλωμαι. Forte: ἐντείλω.

[ΤΙΤΛΟΣ Β'.]

[Περὶ ἀγωγῆς τῆς ἀπαιτούσης τὰ χρησίμως
δαπανηθέντα.]

[Βι. β' τοῦ κώδ. τί. ιγ'.]

L. I.
C. II. 18.

[α'.] Μητέρα⁷²⁾ ὄρωσα τοὺς ἐπιτρόπους τῶν ἐλευθέρων τέκνων κακῶς διοικοῦντας τὴν ἐπιτροπὴν ἐσπούδασε τοὺς μὲν ὡς ὑπόπτους ἀποκινήσαι, ἑτέροισ δὲ τοῖς τέκνοις αὐτοῖς ἐπιτρόπους αἰτηθῆναι· καὶ εὐκότως ἀναλώματα ποιήσασα περὶ τὴν ἀποκινήσιν τῶν ὑπόπτων καὶ περὶ τὴν αἰτήσιν τῶν δοθέντων ἐπιτρόπων προσῆλθε βασιλεῖ καὶ τὸ πρῶμα ἀφηγομένη καὶ ἀπαγγεῖλαι θέλουσα τὰ ἀναλώματα· ἀντιγράφει πρὸς αὐτὴν ὁ βασιλεὺς οὕτως· ὅτε τοὺς ἐπιτρόπους τῶν υἱῶν τῶν σῶν ὑπόπτους ποιήσασα καὶ τούτοις ἐπιτρόπους αἰτήσασα⁷³⁾, τῷ λειτουργήματι τῆς εὐσεβείας ἐλιτούργησας· ἥτις αἰτία, ἡ τῆς

θεοδώρου. d) ὅσα δαπανᾷ μήτηρ εἰς τὰ τῶν παιδῶν αὐτῆς πράγματα, δι' εὐσεβείαν δοκεῖ δαπανᾶν· ὅθεν ἀγωγὴν οὐκ ἔχει ἐπ' αὐτοῖς· δηλονότι e) εἰ μὴ ἄρα ἀπαιτήσιμῳ λόγῳ καὶ [μὴ] διαθέσει χρηστικῆ αὐτὰ ἀνάλωσε, ὡς διασπίξει ἡ ἰα' διατ. τοῦ παρόντος τί. ἰστέον δὲ, ὅτι ὅσα εἰς ἀποτροπὴν τῶν παιδῶν αὐτῆς δαπανᾷ, οὐκ ἀπαιτεῖ ἀδιασπίκτως, ὡς φησὶν ἡ αὐτὴ ἰα' διατ. ὁμοίως λέγει ἡ ἰε' προκειμένη διατ. τοῦ προκειμένου τί. περὶ τῶν δαπανωμένων παρὰ τοῦ πατρὸς εἰς τὰ τῶν προγονῶν αὐτοῦ πράγματα. ἀνάγν. δὲ καὶ τὴν ιγ' διατ. τοῦ παρόντος τί.

θαλαλαίου. σῆ. ὅτι καὶ μήτηρ καλῶς ἀποκινεῖ τοὺς ἐπιτρόπους τῶν παιδῶν αὐτῆς ὡς ὑπόπτους.

ἡρώτ. ἄρα οὖν καὶ ἄκουσα ἡ μήτηρ ἀναγκάζεται τοὺς τῶν ἰδίων παιδῶν ἐπιτρόπους ἀποκινεῖν ὡς σουσπέντους, καὶ μὴ ἀποκινῆσαι αὐτοὺς ὑπόκειται τινὶ ἐπιτιμίῳ ὡς περὶ ἐκ τοῦ μὴ αἰτήσαι ἐπιτρόπους ἔχει τιμωρίαν τὸ μὴ κληρονομεῖν αὐτοὺς; μάθε. εἰ^{f)} καὶ πρωτοτύπως ἀναγκάζεται μήτηρ τοῖς ἰδίοις τέκνοις ἐπιτροπὴν [αἰτεῖν]^{g)}, ὅμως τὸν ὄντα αὐτοῖς ἐπιτροπὴν, σουσπέντων δὲ ὄντα, οὐκ ἀναγκάζεται ἀποκινεῖν ὡς ὑπόπτους, ὡς φησὶν ἐν τῷ δε τοῦτέλις. ὥστε οὖν βουλομένη μὲν τῇ μητρὶ ἐξεστὶν ἀποκινεῖν τοὺς ὑπόπτους ἐπιτρόπους τῶν τέκνων αὐτῆς, καὶ εὐσεβῆς πρᾶγμα ποιεῖ τούτου φροντίζουσα· ἀνάγκη δὲ οὐκ ἔχει τούτο ποιεῖν.

τῆς παλαιᾶς διατ. κορυφαία μεμνημένης πρὸς τὸ σαφέστερον καὶ ἀμαχρον μετεφρασθῆναι τὴν ἡ' διατ. ἐπιτροπὴν θεματίσασα παρὰ τῆς μητρὸς αἰτηθῆναι. ὅσην γὰρ εἶχε φιλογενέκων ἡ τῶν κορυφαίων μήμηρ, δύνασαι μαθεῖν ἐντυγχάνων τοῖς ποιήμασι τῶν περιφρασεύτων διδασκάλων.

εὐσεβεία γὰρ ἐστὶ τὸ μὴ συγχωρῆσαι πούτλους καταβλαπτεσθαι διὰ τῆς κακίτης τῶν ἐπιτροπῶν διοικήσεως· πολλῶν δὲ μᾶλλον γὰρ, ἐπειδὴ μήτηρ ἐστὶν ἡ ἀποκινήσασα τοὺς ὑπόπτους ἐπιτρόπους εἰ. α'. μ. .... εὐσεβεία ἀπο. .... ἐδέξατο γίνεσθαι ἡ διατ.

κ' ἂν γὰρ φησὶ εὐσεβῆς πρᾶγμα ἐποίησεν, ἡ τῆς εὐσεβείας αἰτία οὐκέτι [προσδέχεται] τὴν νεγοτιόρουμ γεγοτοουμ πρὸς ἀπαιτήσιν τῶν ἀναλωμάτων· καὶ ἐκ τῆς διατ. οὖν συνάγεται, ὅτι τὰ ἐπὶ εὐσεβείᾳ αἰτία διδομένα ἦτοι ἀναλωσόμενα ἀπαιτήσιν οὐκ ἔχει. ἐν τῇ πρώτῃ καὶ μόνῃ διασπίσει· λέγει, ἐν διατ. τὴν τοῦ πατρὸς τῶν παιδῶν φίλιαν ἢ δι' εὐσεβείαν εἰπεδεντ... ἀποκινήσιν τοῖς ὑπόπτους ἐπιτρόπους, μὴ ἔχειν αὐτὸν τῶν ἀναλωμάτων ἀπαιτήσιν.

ἡρώτ. οὐκοῦν κατὰ τούτῳ τὸ τέλος τῆς διατ. οὐδεὶς δύναται δαπανᾶν ἔχειν τὴν νεγοτιογιστόρουμ; πᾶς γὰρ ἀνθρώπος φίλια καὶ διαθεσίμῳ κρηστούμενος ἀνέχεται διοικήσασα ἄλλοτῳ πρᾶγματα· πᾶς οὖν νοήσω τὸν κανόνα τῆς διατ. ταύτης, ὅτι ὁ

[TITULUS II.]

[De actione, qua petuntur sumtus utiliter facti.]

[Lib. II Cod. tit. 18.]

I. Mater, quum videret tutores liberorum suorum tutelam male administrare, curavit, ut hi quasi suspecti removerentur, liberis autem ipsis alii tutores peterentur: quumque sumtus, ut par est, fecisset circa suspectos removendos et tutores datos petendos, principem adiit, remque exponens sumtus petere desiderabat: ad quam princeps ita rescripsit: Quum tutores filiorum tuorum suspectos faceres iisdemque tutores peteres, munere pietatis fungebaris: quae causa, pietatis scilicet, non admittit negotiorum gestorum actionem, ut sumtus, quos in iis litibus fecisti, repetere possis: quum etiamsi quis pro affectione dome-

I. *Theodori* [l. I C. II, 18]. Quaecunque mater erogat in negotia liberorum, ob pietatem erogare videtur: ideoque actionem non habet: nimirum nisi forte animo repetendi non affectu donandi ea erogaverit, ut distinguit const. II huius tit. Sciendum autem, quaecunque in alimenta liberorum suorum impenderit, eam nullo modo repetere, ut dicit eadem const. II. Similiter loquitur const. 15 huius tit. de his, quae a vitrico in negotia privignorum eius impensa sunt. Lege etiam const. 13. huius tit.

2. *Thalaelaei* [παρὰ γο. ad l. I verb: suspectos]. Nota etiam matrem tutores liberorum suorum suspectos recte postulare.

3. [*Thal. ἐρωτησικό. ad l. I*]. *Quaesiverunt*. Numquid igitur mater etiam invita obstricta est, ut tutores liberorum suorum suspectos postulet, et, si reos non fecerit, poenae obnoxia fit, sicut quae tutores non petit hactenus punitur, ut iis non succedat? Disce. Etiamsi primo mater compellatur liberis suis tutorem petere, tamen si quem tutorem habent, suspectum autem, non cogitur eum suspectum postulare, ut dicit tit. *de tutelis*. Itaque licet quidem matri, si velit, tutores liberorum suorum suspectos postulare, et si hoc curet, pietatis officio fungitur, non autem necesse habet hoc facere.

4. [*Thal. παρὰ γο. ad l. I verb: tutores seu curatores*]. Quum antiqua constitutio curatoris mentionem fecisset, nunc clarior et indubitata constitutio constituta est, dum tutorem statuit a matre petitum. Quanta enim ob curatorum mentionem controversiae extiterint, cognoscere potes ex operibus inclytorum magistrorum.

5. [*Thal. παρὰ γο. ad l. I verb: pietatis*]. Pietas enim est, si quis non sinat pupillos damno affici ex pessima tutorum administratione: ideoque magis etiam hic, quum mater sit, quae tutores suspectos postulavit, pietate id factum esse constitutio intellexit.

6. [*Thal. παρὰ γο. ad l. I verb: non admittit*]. Licet enim, ait, piam rem fecerit, tamen pietatis causa non admittit negotiorum gestorum actionem ad sumtus repetendos: unde ex hac constitutione concluditur, repeti non posse, quae pietatis causa data vel erogata sunt. In const. I et unica tit. *de* ..... dicit non habere sumtuum repetitionem, si ..... ob amicitiam cum patre liberorum vel ob pietatem tutores suspectos postulaverit.

7. [*Thal. ἐρωτησικό. ad l. I*]. *Quaesivit*. Nonne igitur secundum finem huius const. nemo, qui sumtus fecerit, negotiorum gestorum actionem habet? Nemo enim nisi amicitia et affectu motus aliena negotia ge-

72) Inc. fol. 164. 169.

d) Inc. fol. 164. 169.

e) Vide schol. a. II. 359 *Fabr.* apud *Heimb.* p. 219.

73) Malim ἐποίησας — ἤτησας.

f) Cod. καὶ εἰ.

g) Deest in Cod.

εὐσεβείας δηλονότι, οὐ προσδέχεται τὴν ἀγωγὴν τὴν κατὰ τοῦ δικαιοῦτος ἀλλότρια⁷⁴⁾, ἵνα τὰ ἀναλώματα, ἕτινα ἐν ταύταις ταῖς δίκαις ἐποίησας, ἀπαίτησαι δυνηθείης· ὅποτε εἰ καὶ τις ἐπὶ διαθέσεως οἰκειακῆς τινα ἀναλώματα ποιήσει, οὐδενὶ λόγῳ ταῦτα ἀπαιτεῖν δύναται.

β'. Γυνὴ παῖδα νήπιον λαβοῦσα ἀπήγαγεν ἐν ῥώμῃ ἐπὶ τῷ ἐπιτρόπον αὐτῷ αἰτήσαι· ἀναλώματα οὖν αὐτὴ ποιήσασα καὶ περὶ τὴν ὁδὸν καὶ περὶ τὴν αἴτησιν τοῦ ἐπιτρόπου ἠθέληεν ἀπαίτησαι ταῦτα τὰ ἀναλώματα αὐτὸν τὸν νήπιον. ὁ δὲ ἔλεγεν, ἀνηβός εἰμι καὶ οὐ γέγονά σοι ἑνοχος, εἰ καὶ διοίκησιν ἐμὴν ἐχειρίσας· ἀλλὰ καὶ ἡ μήτηρ τοῦ ἀνήβου βοηθοῦσα τῷ οἰκείῳ παιδί ἔλεγεν, ὅτι ἐγὼ ἔμελλον ὡς μήτηρ λαμβάνειν αὐτὸν ἐν ῥώμῃ καὶ αἰτεῖν αὐτῷ τὸν ἐπιτρόπον, ἢ μὴ μέλλουσα ἀπαιτεῖν ὡς μήτηρ τὰ ἀναλώματα, καὶ διὰ τί σὺ παρενέβαλες σεαυτὴν καὶ ἀνάλωσας; προσῆλθε τοῖνυν ἡ δαπανήσασα γυνὴ τῷ βασιλεῖ, καὶ ἀντέγραψε πρὸς αὐτὴν ὁ βασιλεὺς οὕτως· καὶ κατὰ τῶν ἀνήβων ὁμοίως, ἐὰν τὰ πράγματα αὐτῶν κατὰ τὸ ἀναγκαῖον τις διοικήσῃ, δίδοσθαι ἀγωγὴν, εἰς ὅσον ἂν γένωνται πλουσιώτεροι, ἤρσασε καὶ ἐδέχθη διὰ τὸ καὶ αὐτοῖς τοῖς νηπίοις συμφέρον.

ἕπερ διαθέσεως οἰκειακῆς δαπανῶν οὐ δύναται ἀπαιτεῖν, ἄπερ ἀνάλωσε; μάθε, μὴ πρὸς τοσοῦτον πλάτος ἐκτείνειν τὸν κανόνα τῆς διατ. ἐπειδὴ καὶ τοῦτο τὸ ἔστιν ἐξ ἄλλης διατ. παρήγαγον καὶ συνέμειξαν οἱ περιφανέστατοι κωδικευταί, καὶ οὐ τοῖνυν νόμον, οὐ ἐὰν τις μὴ ἕτερον [πράγματι^{h)}] πρώτων ἀνάλωσε περὶ πράγματος, ἀλλὰ νομίζων οἰκειακὸν αὐτοῦ εἶναι τὸ πρᾶγμα, ὡς περὶ ἴδια δαπανῶν οὐ δύναται ἔχειν ἀπαίτησιν. οὕτως οὖν νόμον τὸ τέλος τῆς διατ. ὅτι ὡς περὶ ἴδια δαπανήσας τις οὐκ ἔχει τοῖτων ἀπαίτησιν.

θεοδωροῦ. τῇ κωνσταῖα νεγοτιογεστόροισι ἔχονται καὶ οἱ πούπιλλοι εἰς ὃ γέγοναι πλουσιώτεροι. ἀνάγν. τὴν α' διατ. τοῦ λζ' τί. τοῦ παρόντος β' βί.

πρὸς τοὺς τελείους εἰρηται, ὅτι ὡσπερ ἐκεῖνοι κατέχονται εἰς δόκιμον, οὕτω καὶ οὗτοι εἰς ὅσον γένωνται πλουσιώτεροι.

δύοⁱ⁾ χρὴ ἀποδεικνύσθαι παρὰ τοῦ διοικήσαντος τὰ πούπιλλου· ὅτι καὶ ἀνάγκη ἢ πάντως γενέσθαι τὰ ἀναλώματα καὶ ὅτι χρησίμως γέγονουσιν. ἐὰν οὖν τις [μηδ]εμίως ἀνάγκης παρακειμένης ἀνάλωσιν περὶ τὰ τῶν ἀνήβων, μάλλον, οὐδὲ εἰ γένωνται πλουσιώτεροι, δύναται^{k)} αὐτοὺς ἀπαιτεῖν. ὡς γὰρ ὁρῶς ἡ διατ. καὶ ἀνάγκη συνθλίβουσαν ἐθεμάτισεν καὶ χρησίμως διοικήθηναι τὰ πράγματα ἀπήτησεν, ἵνα τότε δοθῇ κατὰ τῶν ἀνήβων ἀγωγή τῷ διοικήσαντι^{l)} τὰ πράγματα αὐτῶν. καὶ δύναται μὲν τοῖς δικαιοῦσι τούτοις χρῆσθαι τοῖς ἑτοιμοῖς καὶ ὡς εἶπον αὐτὰ νοῆσαι, ὁμοῦ ὑπολαμβάνω πρὸς τὸ προκειμένον αἰτίαν^{m)} εἰρηκέναι τοῦτο τὴν διατ., ἐπειδὴ ἀνάγκη ἢ αἰτήθηναι τὸν ἐπιτρόπον τῷ ἀνήβῳ, ἐπεὶⁿ⁾ τὸ καθόλου κἂν μηδεμίως αἰτίας ἐπικειμένης διοικήσει τὰ πούπιλλοισι πράγματα καὶ γένηται ὁ πούπιλλος πλουσιώτερος, δικαιοῦτόν ἐστι τὸν διοικήσαντα ἀπαιτεῖν εἰς εἴ τι πλουσιώτερον ἐποίησεν τὸν ἀνήβον· ἀρκεῖ γὰρ αὐτῷ, ὅτι οὐχ ὅσα ἐδαπάνησεν ἀπαιτεῖ, ἀλλ' ὅσα^{o)} ἐκεῖθεν ὁ νηπίος μόνον· καὶ οὐ δεχομ[ε]θα στενοχωρεῖσθαι τὸ νόμιμον ἐκ τῶν ἑρημάτων ταύτης τῆς διατ.

αὐτοῖς γὰρ τοῖς νηπίοις συμφέροι τὸ γίνεσθαι αὐτοῖς ἑνοχῶν εἰς εἴ τι γένωνται πλουσιώτεροι, ἐπεὶ οὐδεὶς ἀνάλωσει

stica aliquos sumtus fecerit, nulla ratione eos petere possit.

II. Mulier quaedam impuberem Romam duxerat L. 2. ut ei tutorem peteret: sumtus igitur et circa iter C. II. 18. et circa tutoris petitionem fecerat, eosque a pupillo repetere volebat. Ille autem dicebat: impubes sum nec tibi reus factus sum, quamvis negotia mea gesseris; sed et mater impuberis, quum filio patrocinareretur, dicebat: ego eum tamquam mater Romam ductura et tutorem ei petitura eram, quae tamquam mater sumtus non essem repetitura: et cur tu huic te negotio immiscuisti ac sumtum fecisti? Mulier igitur, quae sumtum fecerat, principem adit, qui ei in hunc modum rescripsit: Contra impuberes quoque, si negotia eorum necessario quis gesserit, in quantum locupletiores facti sint, dandam actionem ex utilitate ipsorum pupillorum placuit et receptum est. Quae actio tibi quoque iure dabitur, quod sumtus in pupillum, quem Romam tutoris ei petendi gratia duxisti,

rere suscipit. Quomodo igitur intelligam regulam huius const., eum, qui pro affectione domestica sumtus fecerit, repetere non posse quae erogaverit? Disce, regulam constitutionis non esse tam late extendendam. Quandoquidem et ipsi inclity confectores Codicis hunc textum ex alia const. sumserunt et immiscuerunt, tu quoque sic accipe, eum, qui sumtus fecerit circa rem non alterius negotia gerens, sed rem suam esse existimans, repetitionem non habere quippe qui in suas res impensas fecerit. Sic igitur intellige finem constitutionis, neminem horum sumtuum, quos quasi in suas res fecerit, repetitionem habere.

8. *Theodori* [l. 2]. Contraria negotiorum gestorum actione tenentur etiam pupilli, in quantum locupletiores facti sunt. Lege const. I tit. 37 huius libri II.

9. [*Thal. παραγρ. ad l. 2 verb: quoque*]. Hoc respectu puberum dictum est, ut quemadmodum isti in solidum tenentur, hi etiam teneantur in quantum locupletiores facti sunt.

10. [*Thal. παραγρ. ad l. 2 verb: urgentibus necessitatis rationibus utiliter*]. Duo probanda sunt ab eo, qui pupilli negotia gessit: et necessario sumtus fieri debuisset et utiliter factos esse. Si quis igitur nulla urgente necessitate sumtus circa res impuberum fecerit, etiamsi locupletiores facti sint, nihilo magis ab iis repetere potest. Nam ut vides constitutio necessitatem urgentem posuit et negotia utiliter gesta esse voluit, ut tum demum adversus impuberes negotiorum gestori actio sit. Et potes quidem his verbis tamquam dispositivis uti eaque ut dixi intelligere, sed tamen existimo constitutionem hoc dixisse ob factum propositum, quum pupillo tutorem peti necesse esset: generaliter enim, etiamsi quis nulla causa urgente res pupillares administraverit, si tamen pupillus locupletior factus sit, iustissimum est gestorem repetere id, quo pupillum locupletior reddidit: sufficit enim, quod non sumtus repetit a se factos sed solum id, quod pupillus lucratus est: nec putamus hoc ius restringi verbis huius const.

11. [*Thal. παραγρ. ad l. 2 verb: ex utilitate ipsorum*]. Ipsi enim pupillis utile est, ut obligentur

74) Basilicorum conditores, quum negotiorum gestorum actionem graece solent reddere: τὴν κατὰ τοῦ δικαιοῦτος

ἀλλότρια ἀγωγὴν, non animadverterunt, quam parum hoc in actionem negotiorum gestorum contrariam quadret.

h) Deest in Cod.

i) Vide schol. b. II. 339 *Fabr.* apud *Heimb.* p. 220.

k) Cod. δύναται.

l) Cod. videbatur habere: τοῦ διοικήσαντος.

m) Lege φάκτον, vel τὴν προκειμένην αἰτίαν.

n) Cod. ἐπὶ.

o) Cod. ὅσον.

ἤτις ἀγωγή καὶ σοὶ νομίμως δοθήσεται, ἐπειδὴ ἀναλώματα ἐποίησας εἰς τὸν ἀνηβον, ὃν ἐν ῥώμῃ ἤγαγες, ἐνεκεν τοῦ ἐπίτροπον αὐτῷ αἰτῆσαι· εἰ μὴ ἄρα ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἀποδείξει, ἕτοιμον ἑαυτὴν εἶναι, οἰκείους ἀναλώμασι ταῦτα ποιῆσαι.

L. 3. C. II. 18. γ'. Ἄνδ' ἀδελφοὶ κληρονόμοι γεγόνασιν ἰδίῳ πατρὶ· ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν ἀπαιτηθεὶς παρὰ τοῦ δανειστοῦ πατρῶν χρεὸς κατέβαλεν αὐτῷ ὀλόκληρον⁷⁵⁾· καὶ προσῆλθε βασιλεῖ διόμενος ἀπολαβεῖν τὸ μέρος τοῦ χρεοῦς παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ· καὶ ἀντέγραψεν πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς οὕτως· ἐὰν ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ συγκληρονόμοι χρήματα κατέβαλες, τῇ ἀγωγῇ τῆ περι τῶν διοικουμένων ἀλλότρια χρήσασθαι δύνασαι. εἰ δὲ ἐνεχέρον ἐλευθερωτέου ἐνεκεν τὸ χρεὸς ὀλόκληρον καταβαλεῖν ἠναγκάσθης, ἀγωγήν ἕξεις [οὐτιλίαν ἤ]⁷⁶⁾

περὶ τὰ πράγματα αὐτῶν ὡς μὴ προσδοκῶν ἔχειν ἀπαιτησῶν⁷⁾ καὶ ἀδικουμένων.

ἡ ροίτ. ἡδύνατο γὰρ ὅπως ἡ μήτηρ, αἰτοῦσα ἐπίτροπον τοῖς ἰδίῳ παιδὶ μὴ ταῦτα οἰκείους ἀναλώμασιν ποιῆσαι, ὅτι ἡ πρὸ ταύτης διάτ. τὴν αἰτησασαν μητέρα ἐπίτροπον τῷ παιδί εἶπε⁸⁾ εὐσεβὲς πρᾶγμα πεποικέναι καὶ διὰ τοῦτο μὴ ἔχειν ἀπαιτησῶν. διὰ τὴν οὖν αὐτὴν προ. . . . . τὴν μητέρα . . . . τοῖς οἰκείους ἀναλώμασι; μάθε. οὐδεμία ταῖς διατ. ταύταις ἐναντιώσας μὴ γένοιτο. ἀλλὰ πολλῶς πεποικέναι⁹⁾ ἡ μήτηρ τοῦ παιδὸς οὐδὲ φιλίασιν δύναται οἰκείους ἀναλώμασι αἰτήσαι ἐπίτροπον, καὶ ἡδύνατο λεγεῖν ἡ δαπανήσασθαι· ποθέν εἶχες ἡ μήτηρ [ἀναλώματα ποιῆσαι] καὶ [αἰτήσαι] ἐπίτροπον γυνὴν περὶ τὰ ὑπάρχοντα, ἀλλῶς τε ὡς ἐλλὰμ. . . . ἐκ τῶν πόνων τοῦ ἥρωος πατριῶν εἰρημῶν . . . .⁵⁾ ἐν τῷ δὲ νεογόνῳ γένεσι ε¹⁾ τὴν γ' β'. τῶν πρώτων, ὅτι πολλῶς ἡ μήτηρ δαπανῶσα καὶ μαμμη εἰς χρεῖαν τοῦ υἱοῦ ἢ τοῦ ἐγγόνου δύναται ἀπαιτεῖν τὰ δαπανώμενα, ὅταν τὴν τῆς εἰσεβείας προλήψων προσηλθῇ, ἀναλωσασα τε βρεβίον ποιῆσῃ καὶ καταγράψῃ τὰ δαπανώμενα περὶ τὰ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς πράγματα ἢ περὶ τὰ τοῦ ἐγγόνου, ἢ ὅτε οὐ κατέγραψε μὲν εἰς βρεβίον ἢ ἐδαπάνησε, προσημαρτήσατο δὲ ὅτι μελλεῖ ἀπαιτεῖν τὰ παρ' αὐτῆς δαπανώμενα ἢ αὐτῶν τῶν υἱῶν αὐτῆς ἢ τῶν ἐγγόνων ἢ τοῖς ἐπίτροποις αὐτῶν, [καὶ] σώζεται⁴⁾ αὐτὴ ἢ ἀπαιτηθεῖς. καλῶς οὖν καὶ ἀσφαλῶς ἡ διατ. εἶπεν, ἐὰν ἀποδείξῃ ἡ μήτηρ, ὅτι οἰκοθεν ἡμεῖς δαπανῶν εἰς τὸν υἱὸν αὐτῆς ταῦτα τὰ δαπανώμενα.

θεοδόρου. ὁ ὡς νεογόνῳ χειρίζων ἔχει τὴν νεογόνου²⁾ εἰ δὲ ὡς συγκληρονόμος τὴν ποιεῖ, διὰ τῆς φιλίας νεογόνου³⁾ ἀπαιτεῖ, οὐκ ἐδαπάνησεν. ἀναγν. β'. γ' τὴν λ'. διατ. ἡ⁵⁾

καὶ . . . . . οὐ καταβάλλοντι τὸ ὅλον χρεὸς δέδωκε τὴν νεογόνου²⁾ ἢ διάτ. ἐκουσίως γὰρ καταβάλλον τὸ ὅλον χρεὸς . . . . . μόνον τὸ ἡμῶν τὸ ἀνηβον αὐτῷ . . . . . νεογόνου³⁾ καὶ καταβαλλ. . . . . καὶ ἀπαλλά. . . . . αὐτῆς π. . . . . μὴ δέδομένον ἐνεχέρον . . . . . χρεὸς . . . . . ἐνεχέρον δὲ ἐκτός οὐτε καταβαλλ. . . . . τὸ . . . . . ὄσασθαι τὸ ἐνεχέρον, ὡς ἐγνωμεν ἐν τῷ β' β'. τῶν δὲ ὁβέβους ἐν τῷ τὴν π. . . . . τῆς π. . . . . καὶ ἐν τῷ [φιλίας νεογόνου³⁾ τῶν DE IUDICIIS. ἀπολούθῃς οὖν τοῖς παλαιῶς τὰ β' μέρη ταῦτα ἐφρασεν ἡ διάτ. καὶ τοῦτο σημεῖον ἐκ περιήτου προσημαρτῆται· τὸ γὰρ εἰρημένον⁴⁾, φιλίας νεογόνου³⁾ ἀπαιτεῖται ἀναξ οὐκέτι κινεῖται ἐκ δευτέρου, ἐπὶ τῶν λεγιμένων κρατεῖ δικαστηρίων, ἅπανα σημεῖον οὐκ ἔστιν ἐν πολιτείᾳ· ἐγνωσ γὰρ τῶν ἐξτραορδινάριων ὁμοία σημεῖον ἐστὶ πάντα τὰ δικαστήρια, καὶ ἐκ δευτέρου κινεῖται καλῶς τοῦτο τὸ δικαστήριον, ἀντίκειται δὲ αὐτῷ ἢ REI IN IUDICIUM DEDUCTAE ἢ REI IUDICATAE παραγραφῆ.

feceris: si non mater eius se paratam facere haec propriis impendiis ostenderit.

III. Duo fratres patri heredes extiterunt: unus ex his a creditore propter debitum paternum conventus solidum ei solvit: et principem adiit postulans debiti portionem sibi a fratre restitui: eique princeps ita rescripsit: Si pro fratre ac coherede pecuniam solvisti, negotiorum gestorum actione uti potes. Si vero pignoris liberandi gratia debitum universum solvere coactus es, utilem actionem habebis vel iudicio familiae erciscundae, si non est inter vos redditum, eam quantitatem assequeris.

in quantum locupletiores facti sint, alioquin nemo in res eorum impensas factururus esset, metuens ne non repetitionem haberet, et sic damno afficerentur.

12. [Thal. ἐρωτησάτω. ad l. 2 fin.] Quaes. Potuitne omnino mater, quum liberis suis tutorem peteret, haec non propriis impendiis facere? Nam praecedens const. matrem, quae filio tutorem peterit, rem piam fecisse dicit ideoque repetitionem non habere. Cur igitur haec const. [ponit] matrem [haec facturam fuisse] propriis impendiis? Disce. Nulla inter has const. pugna est: quod absit. Sed nonnunquam mater filii, quum inops sit, nec si voluerit suis sumptibus tutorem petere potest, et ea, quae sumtus fecit, dicere potuit: unde tu mater, quum pauper mulier sis, sumtus factura eras et tutorem petitura? Caeterum . . . . . ex operibus herois Patricii dictum est . . . . . tit. 5 de negotiis gestis lib. III τῶν πρώτων, nonnunquam matrem vel aviam, quae ad utilitatem filii vel nepotis impendia fecerit, sumtus recuperare posse, si pietatis praesumptionem sustulerit, et dum impendit breve fecerit et in id impensas in res filii vel nepotis factas retulerit, aut si non retulerit quidem sumtus in breve, sed denuntiaverit, se impendia facta aut ab ipso filio vel nepote aut a tutoribus eorum petitura esse, tunc enim repetitio salva est. Probe igitur nec temere const. dixit: si ostenderit mater, se haec impendia de suo circa filium suum facturam fuisse.

13. Theodori [l. 3]. Qui tamquam negotiorum gestor aliquid facit, negotiorum gestorum actionem habet: si vero tamquam coheres, impendia familiae herciscundae iudicio exigit. Lege lib. III tit. 36 const. 18 [S. 1].

14. [Thal. παραγο. ad l. 3 verb: Sive — sive]. Etiam . . . . . qui universum debitum solvit, constituit negotiorum gestorum actionem dedit: nam quum sponte || || . . . . . luere pignus, ut didicimus lib. II de rebus in tit. de pignoratitia et tit. familiae herciscundae in parte de iudiciis. Convenienter igitur iudicio antiquo haec duo constitutio posuit. Hoc autem hodie supervacaneum est: nam quod dicitur, familiae herciscundae iudicium semel motum non posse iterum moveri, in legitimis iudiciis obtinet, qualia hodie non sunt in usu: didicisti enim, hodie omnia iudicia extraordinariis similia esse, ideoque recte iterum hoc iudicium movetur, sed obstat ei rei iudicium deductae vel rei iudicatae exceptio.

75) Medio hoc verbo expl. fol. 164. 169. Inc. fol. 107. 112.

76) Inclusa in Cod. desunt.

p) Malim προσδ. μὴ ἔχειν ἀπ. Caeterum Codicis lectio dubia erat: nam etiam sic legere posse mihi videbar: προσδοκῶν ἔχειν ἀπαιτησῶν.

q) Cod. εἶπεῖν.

r) Vide schol. b. II. 339 Fabr. apud Heimb. p. 220.

s) In Cod. legebam: δὲ οὐτῶν vel δὲ οὐτῶν.

z) Cod. εἶ.

u) Cod. σώζεται αὐτῇ. Emendavi ex scholio citato. Sed fortassis retinenda est Codicis lectio, ita tamen ut supra scribatur ὅταν γὰρ.

v) Expl. fol. 164. 169. Inc. fol. 107. 112.

w) Inclusa in margine adscripta habet Codex.

τῆ δικαστηρίῳ τῷ περὶ διαμοίσεως φαιμιλίας κινου-
μένην, εἰ μὴ μεταξὺ ἑμῶν⁷⁷⁾ τοῦτο δέδοται, ταύ-
την⁷⁸⁾ τὴν ποσότητα ἀπολήψῃ.

[δ.] Ἐπιτρόπουσέ τις ἀνήβου κόρης· οὗτος ἐτέρῳ
ἐνετίλατο διοικήσαι τὰ πράγματα τῆς παρ' αὐτοῦ ἐπι-
τροπευομένης· ἀλλ' ἠβήσασα ἢ ἀνηβος οὐκ ἤθελε
κατὰ τοῦ ἐπιτρόπου αὐτῆς κινήσαι τὴν ἀγωγὴν· ἴσως
γὰρ ἄπορος ἦν ἢ δυσχερὴς πρὸς ἐναγωγὴν· ἀλλ' ἠβού-
λειτο κατὰ τοῦ διοικήσαντος διὰ ἐντολῆς τοῦ ἐπιτρό-
που κινήσαι τὴν ἀγωγὴν. πρὸς ταύτην οὖν ἀντιγράψαι
ὁ βασιλεὺς οὕτως, ὅτι οὐδὲ τὴν περὶ τῆς ἐπιτροπῆς
δύναται⁷⁹⁾ κατ' αὐτοῦ κινήσαι οὐδὲ τὴν περὶ διοι-
κῆσεως ἀγωγὴν, ἀλλὰ τὴν οὐτιλίαν.

[ε.] Ἀπελευθέρου τοῦ πάτρωνος αὐτοῦ τελευτή-
σαντος ἐπὶ θυγατρῶσιν ἀνήβους ἤτησεν αὐταῖς ἐπί-
τροπον· καὶ ἀναλώματα ποιήσας περὶ τὴν αἴτησιν
ἠβούλετο ταῦτα ἀπολαβεῖν. ἀλλ' ὁ βασιλεὺς ἀρνού-
μενος αὐτῷ τὴν ἀπαίτησιν ἀντέγραψε πρὸς αὐτὸν
οὕτως· ἐργῶ ἀπελευθέρου οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐπιχερῶ
λειτουρήσας τὴν περὶ τῆς διοικῆσεως ἀγωγὴν κατὰ
τῶν τοῦ πάτρωνος θυγατρῶν τῶν ἀνήβων ἔχειν οὐ
δύνασαι.

ς. Ἐγνωμεν, ὅτι κοινάτωρα πατῆρ οὐ δύναται
καταλιπεῖν τοῖς ἑαυτοῦ παισὶ. τοῦτοις τοίνυν ἀκο-
λοῦθως καὶ ἢ παροῦσα διατάξεις νομοθετοῦσα λέγει
ὅτι κοινάτωρ μὲν ἐν διαθήκῃ πατρὸς οὐκ ὀρθῶς
δίδοται· εἰ δὲ δοθῆις, καὶ εἰδῶς ἑαυτὸν ἀνυποστάτως
δεδοῦσθαι, φισμῶ φίλις διοικήσῃ τὰ πράγματα, ἢ
κατὰ τῶν διοικούντων ἀλλότρια κινουμένη ἀγωγὴ ἄρ-
μόζει καὶ κατ' αὐτοῦ περιόντος καὶ κατὰ κληρονομῶν
αὐτοῦ.

ζ. Διοικήσας τις τὰ πράγματα τινος καὶ πρὶν
ἀποδοῦναι τοὺς λόγους τῆς διοικῆσεως τελευτῶν ἔγρα-
ψεν αὐτὸν τὸν τῶν πραγμάτων δεσπότην εἰς οὐγκίας
δύο κληρονομοί. ὁ δὲ προσελθὼν τῇ κληρονομίᾳ ἠβού-
λετο κατὰ τῶν ἰδίων συγκληρονομῶν ἐναγαγεῖν περὶ
τῆς τοῦ διαθεμένου διοικῆσεως· καὶ ἀντέγραψε πρὸς

ση. ἐν τῆς διατ. ἐπὶ ἐμήθη τὸ ἀμφιβαλλόμενον τοῖς νο-
μικοῖς εἰ ἄρα ὁ κατὰ μανδύον ἐτέρου δικαίων πράγματα
ἄλλῳ προσήκοντα κατέχεται τῷ δεσπότη. εἴρηται δὲ τὸ θέμα
καὶ ἐν τῷ δε νεγοτίς γέστις τῶν πρώτων· μὲνησο οἶν τοῦ
θήματος καὶ ἐξ ἐκείνου τοῦ τί. ἀλλὰ καὶ ἐ' διατ. τοῦτου τοῦ τί.
ἀμοιβὰδὸν^{α)} ἐκατέρους δίδωαι τὴν οὐτιλίαν, καὶ τῷ δεσπότη
τῶν πραγμάτων κατὰ τοῦ μανδύου ἄλλου διοικῆσαντος καὶ
αὐτῷ τῷ διοικήσαντι κατὰ τοῦ δεσπότου.

τὴν πρόπουσαν πάτρωνι παρὰ ἀπελευθέρου ἐπιχερῶσιν
χρεωστῆ ὁ ἀπελευθέρου καὶ τοῖς θυγατρῶσι τοῦ πάτρωνος.

τὸ^{β)} θεματωθῆναι νηπίας^{γ)} τὰς τοῦ πάτρωνος θυγα-
τέρας δηλοῖ, ὅτι μάλιστα ἐπιτροπον αὐταῖς ἤτησεν ὁ ἀπελευ-
θέρου, καὶ διὰ τοῦτο οὕτως αὐτὴν ἐθεματίσα^{δ)}. δύνασαι δὲ
τὸ προοίμιον τῆς διατ. γενικῶς δεχεσθαι καὶ περὶ ἄλλων ἀνα-
λωμάτων νοῆσαι τῶν γινόμενων παρὰ ἀπελευθέρου τοῦ χρεω-
στοῦντος ποιεῖν τὰ τοιαῦτα δαπανήματα· καὶ περὶ μὲν γὰρ
πάτρωνα καὶ τοὺς τοῦ πάτρωνος παῖδας ἀναγκάζεται ὁ ἀπε-
λευθέρου ἐν εὐπορίᾳ ὧν ἀποτρέφειν^{ε)} παρὰ τοῦ ἀπελευθέρου
τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ ἀποτρέφειν^{ε)}.

Φεοδῶρον. εἰ καὶ γραφῆ τις εἰς μέρος κληρονομῶν παρὰ
τοῦ νεγοτογεστόρου αὐτοῦ, καλῶς κινεῖ τὴν νεγοτογεστόρου

IV. Quidam pupillae tutelam gessit: is alii man-
davit, ut pupillae suae negotia gereret; at quum C. 11. 18.
puella pubes facta esset, nolebat contra tutorem suum
agere: fortasse enim inops erat aut conventu diffi-
cilis: sed cum eo experiri volebat, qui tutoris man-
datu pupillae negotia gesserat. Ei igitur princeps
ita rescribit, quod neque tutelae actionem adversus
eum intendere potest neque negotiorum, sed utilem.

V. Libertus patrono mortuo filiabus impuberibus L. 5.
relictis tutorem eis petierat: eoque nomine sumtus C. eod.
fecerat, quos repetere volebat. Imperator autem de-
negans ei actionem, ad eum ita rescripsit: Officio
nec minus obsequio liberti functus, negotiorum ges-
torum actionem contra patroni filias pupillas habere
non potes.

VI. Didicimus, patrem non posse liberis suis cu-
ratorem relinqueri. His igitur convenienter praesens L. 6.
quoque constituto sic definit: Curator quidem patris C. eod.
testamento non recte datur: si vero datus sit ac sciens,
inutiliter sese datum, iure amicitiae res administra-
verit, negotiorum gestorum actio tam adversus eum
superstitem quam contra heredes eius competit.

VII. Quidam, qui negotia alicuius gesserat et, L. 7.
antequam rationes administrationis reddidisset, deces- C. eod.
serat, dominum negotiorum ex duabus unciiis heredem
scripsit. Hic autem adita hereditate adversus cohe-
redes suos ex causa administrationis testatoris agere
volebat: eique in hunc modum rescriptum est: Si ab

15. [Thal. παραγρ. ad l. 4]. Nota ex hac const. de-
cisam esse controversiam iuris peritorum de eo, an is,
qui mandatu alterius negotia ad alium pertinentia ges-
sit, domino teneatur. Quod thema etiam in tit. de ne-
gotiis gestis τῶν πρώτων dictum est: igitur memor sis
etiam huius thematis ex illo tit. Sed et 15 (14) const.
huius tit. Invicem utrisque utilem actionem dedit, do-
mino negotiorum adversus eum, qui mandatu alterius
gessit, et ipsi gestori adversus dominum.

16. [Theod. l. 5]. Obsequium patrono a liberto de-
bitum libertus etiam filiabus patroni debet.

17. [Thal. παραγρ. ad l. 5 verb. pupillas]. Hoc,
quod filiae patroni pupillae esse dicuntur, significat,
libertum iis tutorem petiisse, ideoque sic casum con-
stitutionis posui. Sed potes etiam prooemium con-
stitutionis generaliter intelligere et de aliis impendiis
accipere a liberto factis, qui eiusmodi impendia facere
debet: nam etiam patronum inopem et liberos eius
libertus, si locuples sit, alere cogitur.....
a liberto matris suae et ali.

18. Theodori [l. 7]. Etiam si quis ex parte heres
scribatur ab eo, qui negotia ipsius gessit, recte nego-

77) Cod. ἡμῶν.

78) Cod. καὶ ταύτην.

α) Fortasse hinc nova παραγραφή — scilicet ad verba:
si non est inter vos redditum, inchoanda erat.

β) Vide schol. c. II. 339 Fabr. apud Heimb. p. 220. Cae-
terum quae sequuntur praecedentibus Codex uno tenore iungit.

γ) Cod. πίας habet.

79) Heimb.: δύνασαι.

α) Scilicet in indice, qui partem textus Basilicorum facit.

β) Nempe hic nonnulla exciderunt.

γ) Ulterior margo huius paginae in albo relicta est.
Deesse videntur summa l. 6 ex Codice Theodori et παραγρα-
φῇ Thalaei ad eam legem.

αὐτὸν ἢ διάταξις οὕτως· εἰ παρ' ἐκείνου, ὅστις τὰ πράγματα σου διώκησε, κληρονόμος ἐκ δύο οὐγκιῶν ἐνέσταις, εἰ⁸⁰⁾ καὶ ὑπεισήληθες τὴν κληρονομίαν, εἰς τὰς λοιπὰς δέκα⁸¹⁾ οὐγκίας κατὰ τοῦ συγκληρονόμου ἀρμόζει σοι ἢ ἀπαίτησις, εἴ τινα κατὰ τοῦ τελευταίου σαντος ἔσχεσ ἀγωγὴν.⁸²⁾

L. 8.
C. II. 18. [η'.] Διὸ κληρονομήσας τις τὴν περιουσίαν τινός, ὡς ἀρμόσει τῷ δεσπότῃ τῶν πραγμάτων κατὰ τοῦ διοικήσαντος τὴν ὁρθεὴν περὶ τῶν διοικούντων ἀλλότρια πράγματα κινουμένην ἀγωγὴν· ἀλλ' οὗτος ὁ τῶν πραγμάτων δεσπότης περὶ τὴν ἑαυτοῦ στρατείαν ἀσχολούμενος οὐκ ἀπήτησεν ἐν συντόμῳ τοὺς τῆς διοικήσεως λόγους. μετὰ ταῦτα τοῖνυν κινήσας βουλόμενος καὶ εὐλαβούμενος, μὴ ποτε ὁ χρόνος αὐτὸν ἠδίκησε, προσήλθε περὶ τούτου βασιλεῖ, καὶ ἀντιγράφει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς οὕτως· κατ' ἐκείνων, οἵτινες τὰ πράγματα τὰ σὰ διώκησαν, τὴν προκειμένην περὶ τῆς διοικήσεως ἐναγωγὴν πολιτικῶς ἐνισταμένην σοι καὶ κινουμένην αὐτὴν οὐκ ἀντιτεθήσεται, εἰ διὰ τὰς ἀσχολίας τῆς στρατείας ταύτης τὴν δίκην βραδύτερον ἐπέξηληθες· ὅποτε τοῦτο τὸ γένος τῆς ἀγωγῆς μακροῦ χρόνου παραγραφῆ ἀποκλείεσθαι οὐ δύναται.

L. 9.
C. eod. θ'. Ἐὰν χρήματα παρὰ τοῦ σοῦ χρεώστου ἰου-

εἰς τὸ λοιπὸν κατὰ τῶν συγγραφέντων αὐτῷ κληρονόμων, καταλογίζομενος ἐαυτῷ τὰ ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἐνστάσεως· ἀγὼν. καὶ τὴν ἰθ' διατ. τοῦ παρόντος τί. καὶ βι. δ' τί. β' διατ. α' καὶ τί. ις' διατ. α'.

εἰς γὰρ τὰς β' οὐγκίας ἀπαξ ἀδιεύθυντος ὑπέμεινε κομφοσύνη. ὁ γὰρ γενόμενος τῷ χρεώστῃ ἐκ μέρους αὐτοῦ^{d)} κληρονόμος κατὰ τοσοῦτον μέρος ὑπομένει κομφοσύνη, καθ' ὅσον ἐκληρονόμησεν· τὸ δὲ λοιπὸν μέρος ἀπαίτην δύναται τὸν ἴδιον συγκληρονόμον.

θ ε ο δ ῖ ο υ. ἡ νεγοτιόρουμ γεσιτόρουμ οὐκ ἀποκλείεται τῇ τοῦ μακροῦ χρόνου παραγραφῆ τούτῃ τῇ ἰ' εἰα καὶ κ' εἰα. περσοναλία γὰρ ἐστὶ κατὰ τὴν κγ' διατ. τοῦ παρόντος τί. ὡς εἴρηται βι. [ζ'] τί. λθ' διατ. [γ'] περσοναλία ἀγωγῆν οὐκ ἀποκλείονται εἰ μὴ τριακονταετία.

ἐπειδὴ τὸ παλαιὸν ἔρητον ταύτης τῆς διατ. κορυφαίος ἐμνημόνευσε, καὶ ἠρξίστατο ἡ διατ. κατὰ κορυφαίος διρέκταν νεγοτιόρουμ παρέρχουσα, καλῶς καὶ τελείως μετεπονήθη τὴν τὸ ἔρητον, ἵνα μηδὲν ἢ τὸ ἀντικείμενον.

τοῦτο τοῦ φάκτου ἐστίν. ἐπεὶ κἂν^{e)} μὴ ἡσυχαστικῶς περὶ τὴν στρατείαν ἀλλὰ δι' οὐκ ἀνδρῶν αἰτίαν^{f)} ὑπερέθετο τὸ ἐναγαγεῖν, οὐκ ἀντέκειτο αὐτῷ παραγραφῆ χρόνου μακροῦ. νόμι δὲ περὶ τῶν ἰ' ἢ κ' ἐνιαυτῶν λέγειν τὴν διατ. ἡ γὰρ τῶν κ' ἐνιαυτῶν παραγραφῆ καὶ ταῖς περσοναλιαῖς ἀντίκειται, ὡς ἔχομεν σὺν θεῷ προϊόντες εὐρεῖν ἐν τῇ ζ' βι. ἐν τῇ λθ' τί.

ἡ ρ ὄ τ. πῶς θεματίζει ἡ διατ. αὐτῆ, τὸν ἰουλιανὸν ἀπαίτην τὸ ἀλλότριον χρεὸς διαθήσει τοῦ χειρίσμου νεγοτιου τοῦ δεσπότου τῶν ἀργυρίων καὶ διὰ τοῦτο δέδωκε κατ' αὐτοῦ τὴν νεγοτιόρουμ γεσιτόρουμ, ἢ κἂν μὴ διαθήσει τοιαύτη ἐμεθοδουσεν ἰουλιανός, καλῶς ἐδίδοτο κατ' αὐτοῦ ἡ νεγοτιόρουμ γεσιτόρουμ· μάθε. ἡ μὲν παρούσα διατ. ἄλλον εἶχε θεματισμὸν..... καὶ εὐχερῶς..... πρὸς ἐκεῖ..... ἀπολογισασθαι· ἐπεὶ δὲ τοῖς μὴ κειμένοις οὐ τοῖς^{g)} ἔρητοις οὐ δύναται^{h)} χρησασθαι πρὸς νόμους..... εὐ.. σα ἡ διατ. οὐκ ἐπίσημῃ τὴν σκοπὸν τοῦ μεθοδουσματος τὸν χρεώστῃν,

eo, qui negotia tua gessit, heres ex duabus uncis institutus es, etiamsi adieris hereditatem, in reliquis decem uncis adversus coheredem competit tibi petitio, si quam adversus defunctum habuisti actionem.

VIII. Quidam bona alicuius administravit, ita ut domino negotiorum adversus gestorem directa negotiorum gestorum actio competeret: sed is rerum dominus circa militiam occupatus rationes administrationis non statim petiit. Quum igitur postea agere vellet et metueret, ne sibi temporis lapsus obsesset, ea de re principem adiit, qui ad eum in hunc modum rescripsit: Adversus eos, qui negotia tua gesserunt, propositam negotiorum gestorum actionem civiliter intendenti tibi non obstat, si propter occupationes militiae eam litem tardius fueris exsequutus: quum hoc genus actionis longi temporis praescriptione excludi non possit.

IX. Si pecuniam a debitore tuo Iulianus exegit

tiorum gestorum agit de reliqua parte adversus heredes cum ipso scriptos, reputans sibi quae ex institutione sua habet. Lege etiam const. 19 huius tit. et lib. IV tit. 2 const. 1 et tit. 16. const. 1.

19. [Thal. παραγρ. ad l. 7 verb: in reliquis]. Nam simulatque ex II uncis adit, confusionem passus est. Nam qui debitori ex parte heres existit in tantum confusionem patitur, in quantum successit: reliquam vero partem a coherede suo petere potest.

20. Theodori [l. 8]. Negotiorum gestorum actio longi temporis praescriptione non excluditur, hoc est decennio vel vicennio. Personalis enim actio est secundum const. 23 huius tit. [et.] ut dicitur lib. VII tit. 39 const. 3, personales actiones non praescribuntur nisi triginta annis.

21. [Thal. παραγρ. ad l. 8 verb: eos qui negotia tua gesserunt]. Quum antiquior textus huius const. curatoris mentionem fecisset, et videretur const. adversus curatorem directam negotiorum gestorum actionem dare, recte et perfecte nunc textus mutatus est, ut nihil contrarium esset.

22. [Thal. παραγρ. ad l. 8 verb: propter occupationes etc.]. Hoc facti est. Nam etsi non propter occupationes militares sed ob aliam quamcunque causam agere distulisset, non obstaret ei praescriptio longi temporis. Nota vero, de X vel XX annis constitutionem loqui. Etenim XXX annorum praescriptio etiam personalibus actionibus obstat, ut cum Deo discemus lib. VII tit. 39.

23. [Thal. ἐρωτησικό. ad l. 9]. Quaes. Quid statuit haec const., utrum Iulianum debitum alienum exegisse animo negotia domini pecuniae gerendi et propterea adversus eum negotiorum gestorum actionem dedit? an etiamsi non hoc animo exegerit Iulianus, recte daretur adversus eum negotiorum gestorum? Discce. Praesens constitutio aliam speciem olim continebat, secundum quam facile erat dubitationem solvere. Sed quoniam textu non recepto uti non possum ad legis [interpretationem]..... constitutio non in-

80) Cod. η'.

81) Cod. δε pro δέκα.

d) Dele vel antepone.

e) Vide schol. d. II 339 Fabr. apud Heimb. p. 221.

f) Cod. οἰασθ. αἰτίας.

82) Expl. fol. 107. 112. Inc. fol. 105. 98.

g) Pro οὐ τοῖς coniecerim legendum: παλαιαῖς.

h) Malim δύναμαι.

λιανός ἀπήτησε καὶ ταύτην τὴν καταβολὴν δεκτὴν ἤγγισα, ἔχεις κατ' αὐτοῦ τὴν περὶ διοικήσεως ἀγωγὴν.

[I.] Τινὲς δοῦλον ἀλλότριον εὐρόντιες νοσοῦντα ἐπεμελήσαντο αὐτοῦ, καὶ βουλόμενοι τὸν δεσπότην ἀπαιτήσαι τὰς δαπάνας, προσήλθον βασιλεῖ· καὶ ἀντέγραψεν αὐτοῖς οὕτως· εἰ δοῦλον ἀλλότριον οὐκ ἄχρηστον τῷ δεσπότη καθεστῶτα εὐρόντιες ἀσθενήσαντα ἐπεμελήσασθε αὐτοῦ καὶ χρησίμως τὰ πράγματα ἐχειρίσατε, τῇ ἀρμοζούσῃ ἡμῖν ἀγωγῇ τὸ ἀνάλωμι ἀναλαβεῖν δύνασθε.

ια'. Μήτηρ εἰς ἀποτροφὴν τῶν ἰδίων τέκνων ἀνάλωσε τινα καὶ εἰς ἐπιμέλειαν ἄλλων πραγμάτων αὐτῶν ἢ εἰς δίκας ἐδαπάνησε· καὶ προσήλθε βασιλεῖ βουλομένη λαβεῖν πάντα, ὅσα περὶ τοὺς υἱοὺς ἐδαπάνησε· καὶ ἀντέγραψε πρὸς αὐτὴν ὁ βασιλεὺς οὕτως· τὰ τροφεία μὲν, ἅτινα τοῖς υἱοῖς σου παρέσχες, ἀποδοθῆναι σοι οὐκ ἐννόμῳ λογιμῷ ἀπαιτεῖς, ὅποτε τοῦτο ἀπαιτούσης σε τῆς μητρῴας εὐσιβείας ἐποίη-

ἀλλ' εἰ τίως ἀγνοῦντος ἐμοῦ τοῦ δανειστοῦ¹⁾ ἀπήτησε τὸν ἐμὸν δεβίτορα, εἶγε καὶ ἕτερον ἔνοιαν ἔχων τὴν μεθοδεῖαν ἐποίησατο, ὁμολογουμένως ἐγὼ ἕατοναβιτειων τὴν ἐπ' αὐτὸν γενόμενὴν καταβολὴν ἔχω τὴν νεγοτιογεστόρου κατ' αὐτοῦ. τὸ γὰρ πλεον ἔργωμεν ἐν τῷ δε νεγοτιογεστός τῶν πρώτων, ὅτι καὶ τὸν μὴ ὅτι μου χρεώστην ἐάν τις ἀπαιτήσῃ, ἐγὼ δὲ ἕατοναβιτειῶν, τίκειται μοι κατ' αὐτοῦ ἡ νεγοτιογεστόρου γεστόρου· ἐνθα δὲ θανατώσων τὴν τοῦ θεματος δύναμιν οὐλιπιδος ἐπιφέρει, ὅτι τὸ μὴ ὄν ἐξ ἀρχῆς νεγότιον ἐμὸν ὅμως ἢ ἕατοναβιτειῶν ποιεῖ ἐμὸν... μ... σῆ. τὸ ἐν τῇ διατ. ταύτῃ... .. δικαστηρίου χωρὶς.^{κ)} μηδὲ γὰρ κῆρος ὄν τῆς ἀγωγῆς μηδὲ μανδῆτον ἔχων παρ' ἐμοῦ γενόμενον ἐν δικαστηρίῳ κινήσει κατὰ τοῦ χρεώστου πῶς ἴδυνται;

θ εοδῶρου. τὰ χρησίμως δαπανηθέντα ἀπαιτεῖ ὁ νεγοτιογεστόρος καὶ μετὰ τῶν τόκων αὐτῶν, ὡς φησὶ ἡ ιη' καὶ κ' διατ. τοῦ παρόντος τί. ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς κατεχεται... .. ἀγωγὴ καὶ οὐ τῇ [IN] REM κατὰ τὴν κγ' διατ. τοῦ παρόντος τί.]... .. ἀπαιτ... ὡς εἴρηται... .. διατ. μδ').

θαλελαίου. ... τῶν ἐκ... .. διατ. πρὸς τὸν... .. τε καὶ τελειότατα μετέφρασαν... .. οἱ περιφανεστάτοι κωδικευταὶ... .. τεθαικότες οὐτ... .. τὸ εἰ μὴ ἀχρηστος] ἢ ὁ οἰκέτης τῷ δεσπότη, [περὶ]ελόντες ἐξ αὐτοῦ τὸ ὁ... .. εροσον... .. ἀντ... .. ἐλλείπον... .. ετεθῆκατ... .. ετ... .. τ... .. οἱ περιφ... .. γὰρ ἀχρηστος τῷ δεσπότη [ἢν δ] οἰκέτης, μωρον ἢν [τῷ] δαπανῆσαι περὶ αὐτῶν· ἀπαιτεῖ δὲ] ἢ νεγοτιογεστόρου χρηστών καὶ... .. ἀνάλωμα, εἰ καὶ μὴ ἐπιζη... .. ἀποτέλεσμα, [ὡς] ἐγνω[μεν ἐν τῷ δε] νεγοτιογεστόρος... .. α'.

ἡρωτ. ἐπειδὴ ἀ[λιμένων] μένηται ἡ διατ. ἀρα μόνα τὰ γὰρ ἀποτροφὴν ἐπίτρο... .. χορηγούσα τοῖς υἱοῖς ἢ μητῆρ οὐ δύναται αὐτὰ ἀπαιτεῖν, ἢ μὴ τι καὶ ἐσθῆτα αὐτοῖς ἀγοράζουσα ἢ... .. ἡμῶν ἢ καὶ ἐνομίον ὑπὲρ αὐτῶν καταβάλλουσα καὶ τὰ ταῦτα κωλύεται ἀπαιτεῖν ὡς τῇ τῶν ἀλιμένων προσηγορίᾳ περιχρῶμενα; μάθε, ὅτι ἐξητέτο περὶ τῆς προσηγορίας τῶν ἀλιμένων ἐν τῷ β βι. τῶν α' αὐτοῦ, κακεῖ ἔλεγε^{μ)}, ὅτι περιχρῶνται τῇ τῶν ἀλιμένων προσηγορίᾳ.

τοῦ... .. ἀποκινήσαι τοὺς τῶν [υἱῶν] ἐπιτρόπους σουπέκτους· τὰ γὰρ ἐν ταῖταις ταῖς β' διατ. ... .. μὴ ἀπαιτεῖν τὴν μητέρα. τὸ οὐκ... .. μενον ἐν ταύτῃ... .. εἰτι ἂν ἀνάλωσε ἡ μητῆρ τὰ πράγματα... .. καὶ εἰς ἐκείνας πᾶς δύο αἰτίας... .. μητῆρ κινουμένη δαπάνῃ... .. ἀναγκάζεται... .. ἐπίτροπ... .. τ... .. σῆ.^{ν)}

eamque solutionem ratam habuisti, habes adversus eum negotiorum gestorum actionem.

X. Quidam servum alienum aegrum invenientes L. 10.
C. II. 18. curarunt, et quum a domino sumtus petere vellent, principem adierunt, qui iis ita rescripsit: Si servum alienum non inutilem domino constitutum aegrum curastis et negotium utiliter gessistis, competenti vobis actione sumtum recuperare potestis.

XI. Mater in alimenta liberorum suorum quaedam L. II.
C. eod. erogavit et in rebus eorum curandis vel in litibus sumtus fecit: et principem adiit postulans, omnia, quae filiorum causa impenderit, sibi reddi: eique princeps in hunc modum rescripsit: Alimenta quidem, quae filiis tuis praestitisti, tibi reddi non iusta ratione postulas, quum id exigente materna pietate feceris. Si quid autem in rebus eorum utiliter im-

quirit in animum eius, qui a debitore exegit, sed si tantum ignorante me creditore a debitore meo exegerit, etiamsi alio animo exactionem fecerit, manifesto ego, si solutionem ei factam ratam habuero, negotiorum gestorum adversus eum habeo. Plus enim didicimus in tit. de negotiis gestis τῶν πρώτων, si quis adeo eum convenerit, qui debitor meus non est, et ego ratum habuero, nascitur mihi adversus eum negotiorum gestorum actio: ubi Ulpianus vim huius thematis miratus addit, negotium, quod ab initio meum non fuerit, ratihabitione meum fieri. Nota quod in hac const. .... extra iudicium. Nam quum neque dominus actionis esset nec mandatum a me accepisset, quomodo debitorem iudicio convenire potuisset?

24. Theodori [l. 10]. Sumtus utiliter factos negotiorum gestor repetit etiam cum usuris, ut dicit const. 18 et 20 huius tit. Etenim et ipse tenetur... .. actione et non in rem secundum const. 23 huius tit. .... ut dictum est... .. const. 24.

25. Thalelaei [παρογο. ad l. 10 verb: non inutilem]. — ... perfectissime interpolantur in clyti Codicis confectores... .. si non inutilis domino servus fuerit, [et] resecantes... .. — ... nam si servus domino inutilis erat, absurdum erat impendia circa eum facere: atqui negotiorum gestorum actio utiliter sumtus erogat esse vult, licet in effectum non inquirat, ut didicimus tit. de negotiis gestis τῶν πρώτων.

26. [Thal. ἐρωταπόχο. ad l. II]. Quaes. Quum const. alimentorum mentionem faciat, an mater solum ea, quae ad alendus liberos impendit, repetere non potest, an vero etiam vestem, quam forte iis emit vel... .. vel pensionem, quam pro iis solvit, repetere prohibetur, utpote quae appellatione alimentorum contineantur? Discite, quae sit appellatione alimentorum in lib. II τῶν πρώτων eius (!), ibique dixit contineri illa appellatione alimentorum.

27. [Thal. παρογο. ad l. II verb: in rebus eorum]. ... .. removere liberorum tutores suspectos: nam quae in his duabus const. ... .. matrem non repetere... .. || — — Nota, [hoc ita esse], si prudenter et utiliter impenderit: nam si sumtus intempestivos fecerit circa res liberorum suorum, repe-

1) Οὐα. ἀλλ' ἢ τίως ἀγνο... ἐμοὶ τῷ δανειστῇ.

2) Kapl. fol. 107. 112. Inc. fol. 105. 98.

3) Vel μδ'.

4) Locus insignis ad naturam harum quaestionum et responsionum explicandam. Si enim lectio non sit depravata, ostendit, has ἐρωταποκρίσεις ab ignoto quodam auctore

non ab ipso Thalelaeo ad Codicem eius additas esse. Ego vero lectionem corruptam esse crediderim, quum multa sint eaque gravissima iudicia, Thalelaeum ipsum responsionum, de quibus quaeritur, auctorem esse.

5) Videtis schol. e. II. 339 Fabr. ap. Heimb. p. 222.

σας. εἴ τι δὲ εἰς τὰ πράγματα αὐτῶν χρησίμως ἀνάλωσας, τοῦτο διὰ τῆς περὶ διοικήσεως ἀγωγῆς ἀπαρτῆσαι δύνασαι.

L. 12.
C. II. 18.

ιβ'. Υἱὸς ὑπὲρ τοῦ ἰδίου πατρὸς ἔτι περιόντος κατέβαλε χρέος· μετὰ ταῦτα ἐτελεύτησεν οὗτος ὁ πατὴρ ἐπὶ αὐτῷ τῷ παιδί καὶ ἄλλοις παισὶ κληρονόμοις· ἀλλ' οὗτος ὁ υἱὸς τὸ χρέος καταβαλῶν ὑπὲρ τοῦ πατρὸς μηδένα λόγον περὶ τοῦ χρέους κινήσας ἐτελεύτησεν ἐπὶ ἰδίῳ παιδί κληρονόμῳ. οὗτος τοίνυν ὁ τοῦ καταβαλόντος τὸ χρέος υἱὸς ἠβούλετο τοὺς ἀδελφούς καὶ⁸³⁾ συγκληρονόμους τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, θείους δὲ αὐτοῦ, ἀπαιτῆσαι τὸ χρέος τὸ ὑπὲρ τοῦ πάππου αὐτοῦ καταβληθὲν ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. πρὸς τοῦτον ἀντιγράφουσα ἡ διάταξις πρῶτον γενικά τινα καὶ ὁμαχα κανονίζει, καὶ τότε πρὸς τὸ προκείμενον ἔρχεται⁸⁴⁾. λέγει γὰρ οὕτως· ἔάν υἱὸς ὑπὲρ ἰδίου πατρὸς χρέος καταβάλλῃ, οὐδεμίαν ἀγωγὴν διὰ ταύτην τὴν καταβολὴν ἔχει· εἴτε ὑπεξούσιος ὢν [τοῦ πατρὸς κατέβαλεν, εἴτε αὐτεξούσιος ὢν]⁸⁵⁾ ψυχῇ δωρομένου⁸⁶⁾ τὰ χρήματα δέδωκεν ὑπὲρ τοῦ πατρὸς, ἰδοὺ τὰ γενικά τῆς διατάξεως ῥήματα· λοιπὸν πρὸς τὰ δεηθέντα οὕτως λέγει· ἔάν τοίνυν ὁ πατὴρ σου αὐτεξούσιος ὑπάρχων ὑπὲρ τοῦ ἰδίου πατρὸς ὡς τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων αὐτοῦ χειρίζων μὴ γενομένης πρὸς αὐτὸν ἐντολῆς τὸ χρέος τὸ πατρῶον κατέβαλε, τὴν περὶ διοικήσεως ἀγωγὴν κινήσαι κατὰ τῶν θείων σου οὐ δύνασαι.

L. 13.
C. eod.

[γ'.] Ἄνηρ τῆς ἰδίας γαμετῆς νοσησάσης ἀνάλωσε περὶ τὴν νόσον αὐτῆς· μετὰ τοῦτο δὲ καὶ

ὄτι ..... ἔάν συνετῶς καὶ χρησίμως^{ο)}· εἰ γὰρ ἀκαιρά τινα ἀναλώματα ἐποίησε περὶ τὰ πράγματα τῶν παιδῶν αὐτῆς, οὐδὲν δύναται ἀπαιτεῖν, ἐπεὶ ἡ νεγοτιόρουμ γεστοόρουμ ἐπιζητεῖ χρησίμως πάντως γενέσθαι τὰ ἀναλώματα.

θ εοδ ὄρου. ὑπεξούσιος καταβαλῶν ὑπὲρ ἰδίου πατρὸς οὐκ ἔχει κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴν· εἰ δὲ αὐτεξούσιος καταβάλλῃ, ἔχει τὴν νεγοτιογεστοόρουμ, εἰ μὴ ἄρα ὡς δωροδότης τοῦτο ἐποίησεν. ἀναγν. βι. δ' τί. ιδ'.

θαλελαίου. μ[η]δὲν [ξέρον], ὅτι [ἡ] διάτ. ἀρήσατο τῷ υἱῷ ἀπαιτῆσαι ὢν ὑπὲρ τοῦ πατρὸς καταβάλλῃ, ὅταν ἡ ὑπεξούσιος ὑπάρχων [εἴ] καταβάλλῃ αὐτὰ, ἢ αὐτεξούσιος ὢν δόνωντι ἀνείμο καταβάλλῃ· ἐστὶ γὰρ ὑπὲρ ὢν δύνανται ἔχειν κατὰ τοῦ πατρὸς ἀγωγὴν, καὶ δόνωντι ἀνείμο καταβαλῶν οὐ δύναται ἔχειν ἀγωγὴν διὰ τὴν δωροδότην.)

αὐτοῦ οὖν ἐστὶ τοῦ κινούντος ἀποδείξει, ὅτι ὡς νεγῶτια χειρίζων κατέβαλεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ πάππου. ἐπειδὴ γὰρ υἱὸς τῆθ ἐμαίσιται ὑπὲρ πατρὸς καταβεβληκῶς, καὶ πολλὴ πρόληψις ἦν κατ' αὐτοῦ βουλόμενον δωρησασθαι τῷ πατρί, καλῶς εἶπεν ἡ διάτ. εἰ νεγῶτια χειρίζων κατέβαλεν· εἰ γὰρ τὸ ἐναντίον ἢ πρόληψις εἶχεν, ἐμελλεν ἡ διάτ. λέγειν· SI DONANDI ANIMO SOLVERIT. καὶ λοιπὸν ἐβαρύντο τῇ ἀποδείξει οἱ τοῦ καταβαλόντος ἀδελφοί, ὥστε δεῖξαι, ὅτι ὡς δωροδότης κατέβαλεν ὑπὲρ τοῦ ἰδίου πατρὸς ὁ ἀδελφὸς αὐτῶν.

τοῦτο προσήγαγε ἡ διάτ. ὡς μέλλουσα διδόναι τὴν νεγοτιογεστοόρουμ. εἰ γὰρ προσηγήσατο μανδάτον, ἢ μανδάτι ἤρρομεν ὁμολογημένως καὶ οὐκ ἐδίδοτο ἢ νεγοτιόρουμ γεστοόρουμ.

θ εοδ ὄρου. εἴ τι διαπαντὶ εἰς τὴν ἀσθένειαν τῆς ἰδίας γυναίκος, οὐκ ἀπαιτεῖ· ἢ ἐδαπάνησεν εἰς τὴν ταφὴν αὐτῆς, ἀπαιτεῖ ὁ ἀνὴρ μεθοδεύμενος τὴν αὐτῆς^{ρ)} προῖκα, ἐάν ἀπαι-

pendisti, id negotiorum gestorum actione consequi potes.

XII. Filius pro patre suo adhuc superstite debitum solvit: postea pater decessit eo et aliis filiis heredibus relictis: sed filius ille, qui pro patre suo debitum solverat, nulla actione eius debiti nomine instituta decessit filio suo herede relicto. Hic igitur filius eius, qui debitum solverat, a fratribus iisdemque coheredibus patris sui, patruis autem suis, debitum pro avo a patre suo solutum repetere volebat. Constitutio ad eum rescripta primo generalia quaedam et minime dubia definit, et deinde ad speciem propositam accedit. Sic enim ait: Si filius pro patre suo debitum solverit, nullam actionem ob eam solutionem habet: sive in potestate patris constitutus solverit, sive sui iuris constitutus donandi animo pecuniam pro patre dederit. En verba constitutionis generaliter concepta. Iam ad ea, quae precibus continebantur, accedit et ait: Si igitur pater tuus sui iuris constitutus pro patre suo negotium gerens, mandato ei non dato, debitum paternum solvit, negotiorum gestorum agere cum patruis tuis non potes.

XIII. Maritus, quum uxor aegrotaret, circa morbum eius impensas fecit. Postea mortua ea, etiam

tere eos non potest, quoniam negotiorum gestorum actio omnino exigit, ut sumtus utiliter facti sint.

28. *Theodori* [L. 12]. Si filius in potestate patris pro patre suo solverit, actionem adversus eum non habet: si vero sui iuris constitutus solverit, negotiorum gestorum habet, nisi forte tamquam donaturus id fecerit. *Leg. lib. IV tit. 14 (13?)*.

29. *Thalaelaci* [*παράγ.* ad l. 12 verb: *sive — sive*]. Non est singulare, quod const. filio repetitione eorum, quae pro patre solvit, denegavit, si sub potestate adhuc constitutus solverit, vel sui iuris factus donandi animo solverit: sunt enim, ob quae actionem adversus patrem habere potest, sed quum donandi animo solverit, propter donationem actionem habere non potest.

30. [*Thal. παράγ.* ad l. 12 verb: *negotia gerens*]. Ipsius igitur actoris est, demonstrare, patrem suum, an negotia gereret, pro avo solvisse. Nam quum dicitur filius pro patre solvisse, et magis praesumendum sit eum patri donare voluisse, recte const. dixit: si negotia gerens solvit; nam si praesumptio contrarium suasisset, const. dixisset: si donandi animo solverit. Ideo fratribus eius, qui solvit, onus iniunctum est, ut probent, fratrem ipsorum tamquam donaturum pro patre suo solvisse.

31. [*Thal. παράγ.* ad l. 12 verb: *non praecedente mandato*]. Hoc addidit const., quia negotiorum gestorum actionem datura est. Etenim si mandatum praecessisset, omnino mandati competeret et non daretur negotiorum gestorum actio.

32. *Theodori* [L. 13]. Maritus, si quid in morbum uxoris suae erogat, non exigit: sin erogavit in funus eius, exigit ob dotem eius conventus, si animo reci-

83) Expl. fol. 105. 98. Inc. fol. 186. 193.

84) Cod. ἔρχεται.

ο) Adde ἐδαπάνησεν.

ρ) Expl. fol. 105. 98. Inc. fol. 186. 193.

85) Includa Cod. non habet.

86) Cod. ut saepius: δωροδότης.

γ) Cod. SIEE.

ρ) Cod. εἰντ..